

LETO XXIV. Stev. 254

IZDAJA IN TISKA
CASOPISNO ZALOŽNIŠKO
PODJETJE

-LJUDSKA PRAVICA-

DIREKTOR PODJETJA
GEV MODICGLAVNI IN ODGOVORNI
URADNIK
IVAN SINKOVECList izhaja vsak dan razen
petka - Cene 19 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

-LJUDSKA PRAVICA-
OSTANOVljena 4. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULIJA 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKO POVEZANO-
STI 2 -BORBO-

O B O B I S K U K O Č E P O P O V I Č A V L O N D O N U

Dosledna mirovna politika sredstvo za premostitev antagonizmov med grupacijami

V Foreign Officeu so se včeraj popoldne pričeli uradni razgovori med našo in britansko vladno delegacijo

London, 29. okt. (Tanjug). — Nocoj so bili v Foreign Officeu prvi razgovori jugoslovanskega državnega sekretarja za zunanje zadeve Koče Popovića z britanskim ministrom za zunanje zadeve Selwynom Lloydom. Dveurni sestanek, ki so mu prisostvovali člani obeh delegacij, je bil posvečen obravnavanju mednarodnega položaja, ki je obsegal odnose Vzhod-Zahod, položaj na Bližnjem in Daljnem vzhodu ter ciprsko vprašanje. Po sestanku sta predstavnik britanskega zunanjega ministrstva in predstavnik našega sekretariata za zunanje zadeve izjavila, da je bila izmenjava mnenj zelo koristna in da je potekala v prijateljskem ozračju.

Davi je Koča Popović položil venec na grob Neznanega junaka v Westminsteru. Pozneje se je vpisal v knjigo v Clarence Housu, domu kraljice Elizabete in kraljice matere. Tema slovesnostima so prisostvovali predstavniki britanskega zunanjega ministrstva. Predsednik britanske vlade

Lazar Mojsov veleposlanik v SZ in Mongoliji

Beograd, 29. oktobra (Tanjug). Z ukazom predsednika republike je bil dosedanjí veleposlanik v državnem sekretariatu za zunanje zadeve Lazar Mojsov imenovan za našega izrednega veleposlanika v ZSSR. Z drugim ukazom je bil Lazar Mojsov istočasno imenovan za izrednega veleposlanika v Mongolski ljudski republiki.

Lazar Mojsov se je rodil leta 1920 v Negotinu na Vardaru v Makedoniji. Pravne študije je končal v Beogradu. Pred vojno je na beograjski univerzi aktivno sodeloval v naprednem študentskem gibanju. V NOV je sodeloval od leta 1941 in je opravljal različne partijske ter vojaške in politične poste. Po osvoboditvi je bil načelnik uprave za agitacijo in propagando pri CK Makedonije, glavni tožilec za LR Makedonijo in predsednik Vrhovnega sodišča Makedonije, direktor dnevnika »Nova Makedonija«, sekretar predizid Narodnega sabora LR Makedonije in član izvršnega sveta LR Makedonije.

Na VII. kongresu ZKJ je bil Lazar Mojsov izvoljen za člana CK ZKJ. Več let je bil zvezni ljudski poslanec, od leta 1954 do začetka 1958 pa sekretar njenega zunanje-političnega odbora in sekretar naše skupne v Medparlamentarni uniji.

Macmillan je priredil danes popoldne državnemu sekretarju Koči Popoviću svečano kosilo. Na kosilu so bili tudi državni podsekretar Srdjan Prica in ostali jugoslovanski gosti, ki spremljajo državnega sekretarja, zunanji minister Selwyn Lloyd, finančni minister Headcoat Amory, obrambni minister Duncan Sandvrs, bivši stalni podsekretar v Foreign Officeu lord William Strank, član parlamenta in laburistični vrvak Hugh Gaitskell, vodja parlamentarne delegacije, ki je bila letos v Jugoslaviji, Hugh Lucas Tooth, generalni direktor BBC Jan Jacob, generalni sekretar Zveze transportnih in splošnih delavcev Frank Cousins, jugoslovanski veleposlanik Ivo Vejvoda, britanski veleposlanik v Beogradu sir John Nicholls in drugi.

Na večerji, ki jo je priredil Selwyn Lloyd svojemu gostu, se je britanski zunanji minister v svoji zdravici dotaknil zgodovine jugoslovansko-britanskih stikov in poudaril, da sione na skupnem boju v vojni in na dejstvu, da sta obe deželi spoznali, da lahko svoja različna gledišča izrazita tudi v prijateljsstvu in medsebojnem spoštovanju. Selwyn Lloyd je označil te stike za zgled mirljubne koeksistence in je izrazil prepričanje, da bo obisk jugoslovanskega državnega sekretarja za zunanje zadeve pripomogel k njihovega nadaljnjemu poglobljanju.

Koča Popović se je toplo zahvalil britanskemu ministru in izrazil prepričanje, da bo izme-

njava misli tudi ob tem obisku odkritosrečno in da bo delovala v smeri še tesnejšega sodelovanja ne glede na razlike v glediščih o določenih mednarodnih problemih. Trdno sem prepričan,« je dejal, »da sta za sodelovanje med obema deželama izredno važna duh in način, kako medsebojno občujemo, da brez namena, da bi vsillili svoja gledišča in z željo, da čimbolj razvijamo medsebojno razumevanje, najdemo tudi vse tisto, kar nam je skupno.«

O medsebojni odvisnosti na svetu je Koča Popović dejal, da je ugotovitev tega dejstva ena izmed osnov, na kateri sloni jugoslovanska politika aktivne koeksistence. »Ne verjamemo, da bi bilo moč mir stalno in tako rekoč avtomatično zagotoviti z vzdrževanjem ravnotežja sil na podlagi čedalje bolj intenzivnega in uničevalnega oboroževanja. Nasprotno menimo, da je moč samo s postopnim razorozevanjem doseči učinkovito ravnovesje ne predvsem sil, marveč odnosov, ki bodo dejansko utrdili in zagotovili trajen mir. Prepričani smo tudi, da smela in dosledna politika miru katerekoli izmed glavnih grupacij v sedanjem svetu ne more ostati dlje časa brez odgovora druge strani. Zaradi tega ne, ker jo bodo podprli vsi delovni ljudje — pravzaprav vse človeštvo.«

Popović je poudaril, da bodo v realni perspektivi miru in sodelovanju izmenjana tudi merila, s katerimi zdaj presojamo, kaj je in kaj ni dopustno z vidika narodnih koristi. Jugoslavija se zaveda, da je laže opisati cilje kakor najti in uporabljati ustrezne metode. Tu gre za daljši proces, torej za proces, ki je edina alternativa vojne. »Prav zaradi tega, ker je alternativa tako usodna, je dolžnost vseh članov mednarodne skupnosti, da se kar najbolje zavzamejo za popuščanje mednarodne napetosti s konstruktivnim obravnavanjem slehernega vpra-

šanja, o katerem so se gledišča zblížala, in za ustvaritev vzdušja, ki bi nenehoma vzpodbujalo takšno zblíževanje gledišč.«

Potem je Popović poudaril vlogo OZN v poravnavanju mednarodnih sporov in v ustvarjanju vzdušja. Jugoslavija prav v luči takšnih potreb naših dni veruje v upravičenost aktivne koeksistence, vsestranskega mirljubnega sodelovanja med vsemi deželami ne glede na politične in družbene razlike na podlagi suverenosti, nevmešavanja in popolne neodvisnosti. Takšna politika olajšuje skupne napore, da s pogajanjí poravnavamo spore in s tem odpiramo pot k utrditvi miru. Koča Popović je zaključil zdravico s poudarkom, da med Jugoslavijo in Veliko Britanijo ni nobenega pomembnejšega neurejenega vprašanja.

IZVEN PRAVA

Kitajsko formalistično utemeljevanje nasilnega ravnarja šangajske policije

Beograd, 29. okt. (Tanjug) Predstavniku našega veleposlanstva v Pekingu so pred 2 dnevoma v zunanem ministrstvu LR Kitajske sporočili, da je bil jugoslovanski mornar Ivan Buškulić obsojen na 6 let, mornar Ivan Vučetić pa na 5 let zapora.

Oba mornarja iz posadke naše »Like« je aretirala kitajska policija 13. julija, ko je bila ladja zasidrana v šangajski luki. Tistega dne, ko naj bi ladja odplula iz luke, je prišla na krov skupina kitajskih policajev. Ravnali so v nasprotju z mednarodno prakso in brez sleherne posebne obrazložitve vklekli oba mornarja ter ju ognali s seboj. Protesta kapitana ladje in njegove zahteve, naj kak član posadke spremlja aretirana mornarja, policija ni upoštevala. Potem je naše veleposlanstvo v Pekingu večkrat zahtevalo, naj

mu omogočijo stik z mornarjema, kitajske oblasti pa so to odklonile. Ustregle tudi niso zahtevi, da dostavijo veleposlanstvu obtožnico, da bi lahko organiziralo pravno zaščito obeh mornarjev.

Predstavnik kitajskega zunanjega ministrstva je zdaj obvestil naše veleposlanstvo o obsodbi in je izjavil, da kitajske oblasti niso dolžne izročiti obtožnice veleposlanstvu in tudi ne obrazložiti obsodbe, ker »med obema deželama ni konvencije o medsebojni pravni pomoči«. Izjavil je tudi, da so obojencema sporočili, v katerem roku se lahko pritožita proti obsodbi in da je zdaj predstavniku veleposlanstva dovoljeno obiskati obojega mornarja.

Naša vlada pripravlja protest pri kitajski vladi v zvezi z takšnim ravnarjem z našima mornarjema.

SEJA ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA

NOVE UREDBE IN ODLOKI

Sprejet osnutek zakona o invalidskem zavarovanju — Spremenjeno finanširanje poskusne proizvodnje — Ukrep za povečanje pridelka sladkorne pese. Tudi za poklicne gasilce velja zakon o javnih uslužbenih

Beograd, 29. okt. (Tanjug) Danes je bila pod predsedstvom podpredsednika Aleksandra Rankovića seja Zveznega izvršnega sveta. Na njej so obravnavali in sprejeli osnutek zakona o invalidskem zavarovanju, ki pride pred Zvezno ljudsko skupščino. Zvezni izvršni svet je sprejel tudi uredbu o zvanjih in plačah poklicnih gasilcev, uredbu o posebni dokladi uslužbenecem, ki delajo v ustanovah na torišču jedrske energije, odlok o vračanju v pokojniški staž časa, ki ga prebijejo pripadniki samostojnih poklicev dejavnosti na svojem delu, odlok o pavšalnih osnovah za določitev prispevka namesto osebne doklade za delavce gospodarskih organizacij, ki prispevek dohodka gospodarskih organizacij plačujejo v pavšalnem znesku, odlok o pavšalnih osnovah za določitev prispevka namesto osebne doklade za zavarovance v ribištvo, kakor tudi spremembe člena 6 uredbu o materialni preskrbi in drugih pravicah delavcev in uslužbenecem, ki so začasno zunaj delovnega razmerja.

Razen tega je ZIS sprejel spremembe v odloku o poskusni proizvodnji gospodarskih organizacij, odlok o uporabi sredstev, zbranih v prometu s sladkorno peso pridelka 1959 za pospeševanje pridelovanja in prometa s sladkorno peso ter uredbu o organih in postopku za ugotavljanje časa, ki ga prebijejo delavci v delovnem razmerju in drugih časovnih obdobjih, ki se vpišejo v delovne knjižice, kakor tudi več drugih predpisov.

Zvezni izvršni svet je ratificiral tudi več mednarodnih sporazumov.

Po odloku o spremembah in dopolnitvah odloka v poskusni proizvodnji gospodarskih organizacij se bodo zgube v poskusni proizvodnji v prihodnje krile iz sredstev, iz katerih se je finansirala izgradnja, razširitev, oziroma rekonstrukcija tistega podjetja. To praktično pomeni, da se bodo te zgube krile iz sredstev gospodarskih organizacij, oziroma s posojili iz družbenih investicijskih skladov, ne pa s krediti iz kratkoročnih bančnih sredstev.

Odlok o uporabi sredstev, zbranih v prometu s sladkorno peso pridelka 1959, predvideva, da se večji del teh sredstev porabi za pospeševanje pridelovanja in prometa s sladkorno peso. Odkupna cena sladkorne pese se zviša na 6,50 din za kg. Po tej ceni bodo sladkorne tovarne odkupovale sladkorno peso od kmetijskih zadrug, poslovnih zvez in kmetijskih organizacij. Za individualne pridelovalce je ostala cena isto, namreč 5 din. Na pristojnem mestu menijo, da je ta ce-

na dovolj vzpodbudna in gospodarsko upravičena.

ODKUPNA CENA SLADKORNE PESE 5 IN 6,50 DIN

Od razlike gornjih cen v znesku 1,50 din bodo kmetijske zadruge in poslovne zveze in kmetijske

proizvajalne organizacije porabile 0,50 din za premije pridelovalcem in za pospeševanje pridelovanja sladkorne pese. Razen tega bodo odvajale organizacije najmanj 0,50 din v svoje sklade za pospeševanje pridelovanja in pro-

(Nadaljevanje na 2. strani)

DRUGI NACIONALNI KONGRES ZA ZAŠČITO OTROKA

Stanovanjska skupnost naj obravnava vse vzgojne probleme

Komisije so zaključile delo — V prvi komisiji je sodelovala v razpravi članica Zveznega odbora SZDL Vida Tomšič — Danes plenarno zasedanje kongresa

Beograd, 29. okt. (Tanjug). — Kakih 1800 delegatov in gostov drugega nacionalnega kongresa za zaščito otrok je nadaljevalo davi delo v komisijah. V prvi komisiji so obravnavali vlogo družine in komunne v vzgoji otrok, v drugi vlogi sole in družbenih organizacij v razvijanju osebnosti ter oblikovanju družbene zavesti mladih rodov, v tretji pa vlogi umetnosti in tiska v vzgoji otrok. Kot uvod v razpravo so prebrali v zadnjih dveh dneh 17 referatov in koreferatov.

V razpravi na dopoldanskem sestanku prve komisije je sodelovala tudi Vida Tomšič, članica Zveznega odbora SZDL. Ko je govorila o vlogi družbenih organizacij v vzgoji otrok in mladine, je predvsem poudarila pomen stanovanjske skupnosti in rekla, da na kongresu niso dovolj razpravljali o njej ne glede na to, da je komaj začela delovati samo v nekaterih krajih in večjih središčih. Vida Tomšič je izrazila mnenje, da otroci in mladina niso vključeni v okvir stanovanjske skupnosti samo zaradi čuvanja in skrbi zanje, marveč jim mora stanovanjska skupnost tudi pomagati. Zato mora ta kongres, ki dela časovno v trenutku, važnem za družino, tik pred uveljavljenjem zakona o stanovanjskih skupnostih, manifestirati potrebo, da v okviru skupnosti zajamemo vse probleme vzgoje otrok in mladine.

Vida Tomšič meni, da lahko mladi rodovi pomagajo, kakor na primer pri tem pomagajo pionirski hišni sveti, razen tega pa bi

(Nadaljevanje na 2. strani)

INTERVJU KOČE POPOVICA LONDONSKEMU LISTU »DAILY TELEGRAPH«

Dobri odnosi z vsemi

ne glede na razlike v družbenih in političnih sistemih

London, 30. okt. (Tanjug). — Državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović, ki je na obisku v Veliki Britaniji, je dal londonskemu listu »Daily Telegraph« naslednji intervju:

Vprašanje: Kaj je glavna sorha vašega obiska? Ali boste imeli uradne razgovore z britansko vlado? Ali so med Veliko Britanijo in Jugoslavijo kake večje razlike v mnenjih ali problemi, ki jih je treba razčistiti? Kakšne so možnosti za zboljšanje anglo-jugoslovanskih odnosov?

Odgovor: Vračam obisk zunanemu ministru Selwynu Lloydju, ki je bil lani v Jugoslaviji. Cilj mojega obiska je izmenjava mnenj o vprašanjih, ki zanimajo

obe deželi, nadalje utrditev medsebojnega razumevanja in prijateljskih vezi med narodi Velike Britanije in Jugoslavije. Navzlic temu, da imata naši vladi o raznih problemih različna mnenja, se je pokazalo, da je možno uspešno razvijati sodelovanje. To dejstvo smatram za zelo pozitivno. Pričakujemo, da bo odkrita izmenjava mnenj tudi tokrat pripomogla k boljšemu medsebojnemu razumevanju, kakor tudi k boljšemu razumevanju problemov, o katerih bomo govorili. Če tako gledamo na naše odnose, mislim, da je možen njihov nadaljnji razvoj na vseh področjih: političnem, gospodarskem, kulturnem itd. Moja vlada je prosila Veliko Britanijo za kredit. Upamo, da bomo dobili pozitiven odgovor. Podobne vloge smo pred časom dali tudi drugim vladam, toda doslej ni bilo doseženo še nič konkretnega.

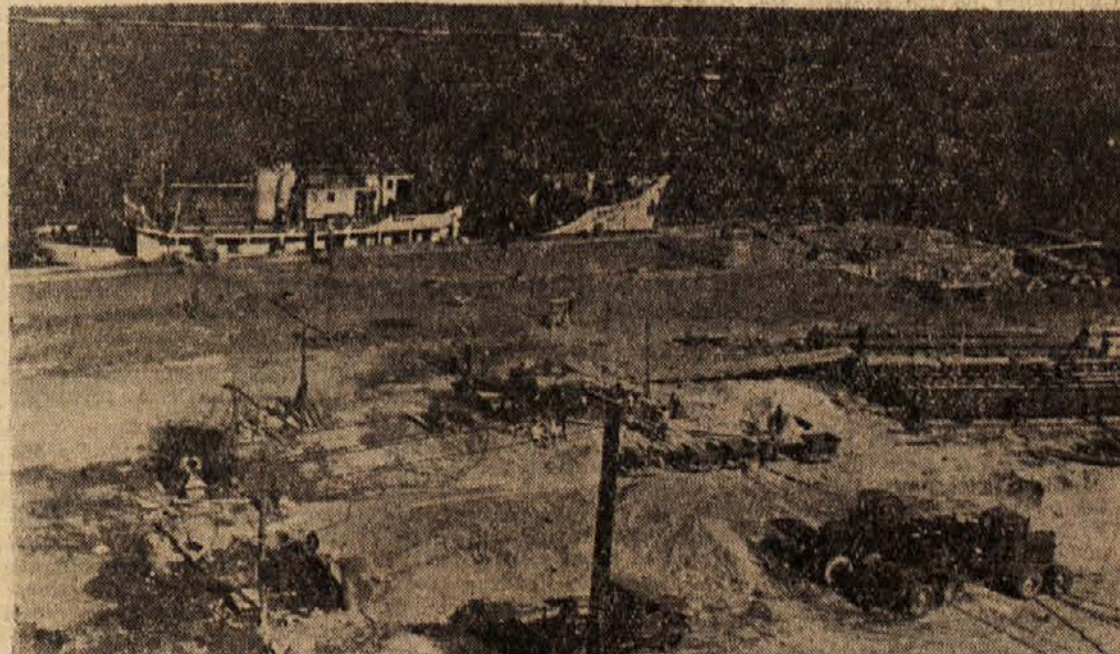
Vprašanje: Ali je jugoslovanska zunanja politika še vedno prvenstveno politika nepristopanja k blokom velikih sil in vzdrževanja tesnejših odnosov z drugimi neovtralnimi deželami? Ali se bo jugoslovanska vlada zdaj skušala približati zahodnim silam in se pridružiti njihovim obrambnim pogodbam? Zahodnonemški zunanji minister Von Brentano je nedavno rekel, da je njegovi vladi žal, ker je bila prisiljena omejiti odnose z Jugoslavijo na minimum. Ali je jugoslovanski vladi tudi žal?

Odgovor: Stalna politika moje vlade je bila in je, da imamo čim boljše odnose z vsemi deželami, ne glede na razlike v družbenih in političnih sistemih in neodvisno od tega, če pripadajo

kateremu od blokov. Pri izvajanju take politike je naravno, da imamo mnogo stičnih točk z deželami, ki se ravnojo po podobnih načelih. Te svoje politike ne bomo spremenili zaradi tega, ker menimo, da s teh pozicij in na ta način lahko največ prispevamo k uresničenju teženj in naporov vseh narodov za utrditev miru na svetu.

Kar se tiče naših odnosov z Zahodno Nemčijo, nam je bilo od vsega začetka žal, da je vlada Zahodne Nemčije sklenila prekiniti odnose z Jugoslavijo. Prepričani smo, da bi bilo v oboje-

(Nadaljevanje na tretji strani)

Pogled na veliko gradbišče, kjer nastaja novo koprsko pristanišče. Ob pomolu se je prva zasidrala »Vez« iz Splita. (Beri vest na 2. strani)

VREMENSKA NAPOVED

za četrtek dne 30. oktobra 1958

V višjih legah in na Primorskem sončno s delno oblačnostjo, v nižinah zlasti ponoči in dopoldne nizka oblačnost ter deloma megla. Temperatura ponoči okoli 5, na Primorskem 10, najvišja dnevna do 12 v Primorju 17 stopinj Celzija.

Področje visokega zračnega pritiska se unika proti vzhodu. Atlantske frontalne mounje so dosegle Anglijo, vendar jutri se ne bodo vplivale na vreme pri nas.

DOBRA IN RADOSTNA VEST IZ KOPRA

PRVA BRAZDA V NOVO PRISTANIŠČE

Kapitan Mate Račić: »Odlično pristanišče! Gladko smo vpluli in pristali ob pomolu!« — Še mesec dni in v odprto pristanišče bo priplula desettisočtonska ladja

Koper, konec oktobra. — Za vnanji svet so šli to poletje in jesen dogodki na velikem gradbišču na severni strani Kopra mirno mimo. Dan za dnem so se utipjali v silnem turističnem vrvežu, v skrbah za dober turistični sloves.

Marljivi graditelji novega pristanišča pa so medtem brez predaha delali na pekočem soncu na odprtem gradbišču, v betonu, v skalah, v trušču žerjavov in vitlov. »Peter Klepec« je grebel po morskem dnu, poglabljal in bruhal daleč okraj nasipa vse to odvisno morskemu dnu. Podvodne mine so rušile skalne grebene in dvigale stolpe morske vode. Dva-

Niels Bohr častni doktor zagrebske univerze

Zagreb, 29. okt. (Tanjug). — Enega najuglednejših fizikov na svetu Nielsa Bohra so danes na svečan način razglasili za častnega doktorja znanosti zagrebske univerze. Prof. Niels Bohr si je danes ogledal inštitut za fiziko »Rudjer Bošković«. Obiskal ga je že pred leti, ko so ga začeli graditi.

Seja Zveznega izvršnega sveta

(Nadaljevanje s 1. strani)

meta s sladkorno peso, 0,70 din pa odpade na stroške prometa.

Pridelek sladkorne pese je sicer dvakrat večji od predvojnega, vendar pa še zmerom ne zadoštuje za kritje domače potrebe. Zato je nujno, da pridelek sladkorne pese povečamo, za kar imamo vse pogoje, in sicer tako po zasejanih površinah, kakor tudi po enoti površine. To je bil razlog, da se je odkupna cena sladkorne pese povečala od 5,50 na 6,50 din za kg in da so bila izločena sredstva za pospeševanje pridelovanja sladkorne pese.

V uredbi o zvanjih in plačah poklicnih gasilcev je uveljavljeno načelo, da veljajo za poklicne gasilce določbe zakona o javnih uslužbenih. Poklicnim gasilcem pripada osnovna plača po enotni tabeli plačnih razredov, predvidenih z zakonom o javnih uslužbenih, pa tudi položajna plača po določbah tega zakona.

ZA GASILCE POSEBNA DOKLADA

Poklicni gasilci opravljajo praviloma službo v dveh izmenah, kar pomeni, da morajo nadoravno opravljati dežurstvo po štiri ure dnevno. Zato jim kot nagrada za ta nenormalni delovni čas in za posebne napore spričo

Naročnike, ki dobivajo naš list po pošti, prosimo, da dvignejo sobotno številko na svojih poštah. V nedeljo »Ljudska pravica« ne bo izšla, redno pa bo izšla spet v ponedeljek.

krat nas je obiskal orjaški »Vell Jože« in nam pomagal dvigati, prekladati in končno v raven pomol lepo zlagati tisočtonske betonske nosilce in prečke.

Pred pristaniščem križari splitska tehnična ladja »Vez«. Tri dni je bila v naših vodah. Pred Debelim rtičem je obnovila plavajoči svetilnik, v starem koprskem pristanišču uredila nove varnostne naprave, v novem pristanišču pa pritrčila na morskemu dnu dve ogromni boji. Dva belo in rdeče pisana kolobarja, na katere bodo v pristanišču mirno in varno pripete čezoceanske ladje.

In zdajle se ti vrli Splitsčani poslavljajo. »Vez« se bo kot večja ladja prva prislomila ob novi pomol. Kajpada, to bo poskus v malem. Kakor gora ta ladja ni. Pa vendar velika, zlasti težka, saj se ugreza malone 5 metrov v globino. Vsa je v železu in jeklu, polna raznih tehničnih delavnic, vitlov, žerjavov, orodja pa strokovnjakov in celo potapljaško ekipo vozi s seboj. Po vsem našem Jadranu skrbi za naprave plovbeno varnosti.

V kipeči brazdi zavija »Vez« ob pomolu. S petdeset metrov dolгим bokom se rahlo priljeplja

ob pomol. Zagoreli kapitan Mate Račić se smehlja. Smehlja se inženir Miloš Gnuš. Pravzaprav se vsi srečno in veselo smehljajo: »Pristali smo!« Ne da bi kdo ukazal, delo samo po sebi za hip obstane. To je zaslužen odih človeka, ki je spoznal, da mu je delo uspelo. Tako je ta terek, ko za poskus pristane ob pomolu »Vez«.

Cez mesec se bo pred Koprsm zasidrala v novem pristanišču prva čezoceanska velikanka. Od Kopra bodo poslej na vse strani sveta, na vse oceane, peljale najširše morske brazde!

Kapitan Mate Račić je prevzet, navdušen. Čeprav star in izkušen morskí maček, veselja ne more skriti pod zagorelo kožo in v temnih očeh: »Odlično pristanišče! Gladko in elegantno smo vpluli in pristali ob pomolu. Čestitami!« sega delavcem v roke. »Dečki, pravim vam, to je nedeljeno veselje od Boke Kotorske do Kopra!« Francé Gerželj

Pred veliko proslavo ob otvoritvi avtomobilske ceste

Medtem ko mladinske delovne brigade zadnje izmene na avtomobilski cesti »Bratstva in enotnosti« izvršujejo poslednja dela, so že v teku priprave za veliko proslavo, ki bo 23. novembra, na dan, ko bodo predali prometu 80 km nove, moderne ceste, zgrajene v rekordnem času: v osemih mesecih.

Zaključne svečanosti bodo v Glavnem trgu v Novem mestu, kjer je bilo 1. aprila zborovanje ob začetku del.

Predvidevajo, da bodo centralni miting in druge slovesnosti ob otvoritvi ceste trajali tri dni. Prva dva dni bodo proslave v glavnem po naseljih

(Nadaljevanje s 1. strani)

morala mladina prek tehnične vzgoje v okviru stanovanjske skupnosti ali komun spoznati objektivno zaostalost naše tehnike, predvsem pa zaostalost v nazorih. Pravzaprav še nimamo tiste sodobne tehnike v širšem obsegu, ki bi nam pomagala olajšati življenje naših državljanov v sta-

Nove plače

Beograd, 29. okt. (Tanjug). Po spremembah zakona o javnih uslužbenih, ki ga je sprejela Zvezna ljudska skupščina na zadnjem zasedanju, so kosmate uslužbenec določene v naslednjih zneskih:

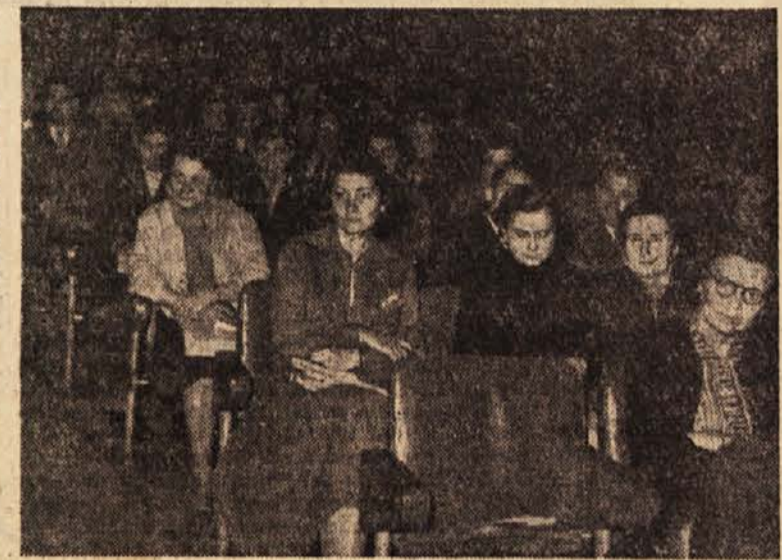
Plačni razred	Plača	Plačni razred	Plača
I-1	59.800	X	26.500
I-2	56.200	XI	24.600
II-1	52.500	XII	22.800
II-2	48.900	XIII	21.200
III	43.500	XIV	19.800
IV	39.500	XV	18.500
V	37.100	XVI	17.400
VI	34.800	XVII	16.400
VII	32.600	XVIII	15.700
VIII	30.300	XIX	15.000
IX	28.400	XX	14.400

novanjski skupnosti. Zato je treba prek teh skupnosti podružljati sredstva za opravljanje gospodinskih poslov z ustanavljanjem raznih servisov za kuhanje jedi, pranje perila, za popravilo električnih strojev itd. Tako bomo še bolj povežali družino, hkrati pa vnesli med naše državljanove nove navade in odnose. Pri tem delu se mora čutiti pomoč mladih rodov, saj je to namenjeno predvsem njim in njihovim bodočim družinam.

V nadaljevanju svojega govora je Vida Tomšič poudarila, da je treba odpraviti stare nazore

podpirali tudi stanovanjsko skupnost. Prav iz teh sredstev bi morali podpirati izgradnjo menz, otroških ustanov in servisov ali da bi se kolektivni združili v okviru stanovanjske skupnosti na terenu, da bi na podlagi njihovih skupnih skladov podpirali ustanavljanje ustanov za pomoč družini.

Na koncu svojega govora je Vida Tomšič poudarila, da so organizacije za skrb za otroke in mladino ustvarile zelo dobro podlago za tisto, kar bo z novimi zakoni omogočeno stanovanjski skupnosti.

Med delom komisije, ki je razpravljala o vlogi Sole in družbenih organizacij v razvijanju osebnosti in formiranju družbene zavesti pri otrokih in mladini

glede organizacije posameznih ustanov za pomoč družinam na torišču vzgoje otrok in preiti na določeno reorganizacijo s kombiniranjem posameznih ustanov, da bi dosegli čimvečje sodelovanje med njimi in družino. Na drugi strani moramo s tem še bolj utrditi vezi med stanovanjsko skupnostjo in komunjo, zlasti glede strokovne in inšpekcijske pomoči, kakor tudi materialne pomoči za zagotovitev potrebnega družbenega standarda.

V nadaljevanju svojega govora je Vida Tomšič rekla, da stanovanjske skupnosti ne smemo razumeti kot nekakšno splošno zdravilo za vsa naša socialna vprašanja v zvezi z družino. S tem bi zavrla razvoj stanovanjske skupnosti, ker ne more urediti vseh teh vprašanj, saj nima materialnih in finančnih možnosti. Prav stanovanjska skupnost se je pojavila kot nujna samouprava državljanov na področju potrošnje, in sicer v glavnem v mestih in industrijskih središčih. Socialne probleme je treba obravnavati ob pomoči komunje. Vida Tomšič meni, da se stanovanjske skupnosti niso dovolj povežale s kolektivni v tovarnah, da bi čimbolj pomagali delavki — materi.

PODJETJA NAI BI GMOTNO PODPIRALA STANOVANJSKE SKUPNOSTI

To je pravzaprav ena glavnih nalog stanovanjske skupnosti, ki naj vpliva na delavke, da bodo dosegle pri svojih delavskih svetih, da bodo iz družbenih skladov gospodarskih organizacij gmotno

CIMVEČ MLADINEV VKLJUČITI V DELO S PIONIRJI!

V razpravi so nadalje poudarili, da bi morale komunje vključiti in povežati delo pionirskih in mladinskih organizacij ter zainteresirati starše, zbere proizvajalcev v ljudskih odborih, prek njih pa tudi delavske svete v gospodarskih organizacijah za razne oblike otroške dejavnosti. Izredno važno je, da se čimveč članov Ljudske mladine vključi v delo s pionirji, ker je Ljudska mladina vključena v vrsto strokovnih, družbenih, fizikalnih in drugih organizacij in ker ima določeno strokovno in pedagoško znanje, ki ji omogoča uspešno delo v pionirski organizaciji.

Delo tretje komisije kongresa je potekalo v glavnem v razpravi o referatu predsednice Zvezne komisije »Film in otrok« Blaženke Mimice, katere referat je bil posvečen razvijanju filmske kulture med mladino.

Ko je govorila o vplivu filma na vzgojo, je predsednica Sveta družtev za skrb za otroke in mladino Jugoslavije Branka Savić rekla, da smo po nekaj letih skupnega dela za razširitev filmske kulture pri nas našli določeno pot, da približamo otroku filmsko umetnost na način, ki najbolj ustreza njegovim starosti in ciljem socialistične vzgoje.

Delegati so v razpravi govorili še o glasbeni vzgoji otrok in mladine, o potrebi, da dobimo ustanovo, ki bi skrbelo za otroška gledališča. Govorili so tudi o mestu filma v šolskem pouku ter o pomanjkanju humorja v literaturi in otroškem gledališču.

S tem so vse tri komisije zaključile delo. Izvolile so skupine, ki bodo pripravile sklepe za jutrišnje plenarno zasedanje kongresa.

Delegati so v razpravi govorili še o glasbeni vzgoji otrok in mladine, o potrebi, da dobimo ustanovo, ki bi skrbelo za otroška gledališča. Govorili so tudi o mestu filma v šolskem pouku ter o pomanjkanju humorja v literaturi in otroškem gledališču.

Podmorski kabel do otoka Krka

Omišalj, 29. okt. (Tanjug). — Danes so položili do Krka podmorski kabel, po katerem bo ta naš največji otok dobival s kopnega električno energijo. S tem se je začela prva etapa elektrifikacije severnih jadranskih otokov. Ustvarjene so možnosti elektrifikacije Krka, prek njega pa tudi otokov Lošinja in Cres.

Okrajni ljudski odbor Reka je začel z lastnimi sredstvi elektrificirati tudi otok Rab. Kakor računajo, bo za to potrebno pol milijarde dinarjev. Letos bodo vložili 50 milijonov za daljnovod od hidrocentrale »Nikola Tesla« proti Senju, kar pomeni prvo etapo v izvajanju tega načrta.

Pereče vprašanje kadrov v znanstvenih zavodih in podjetjih

S seje Sveta za znanost LRS

Ljubljana, 29. okt. — Danes je bila v prostorih Kluba poslancev v Ljubljani pod predsedstvom Milka Goršiča 4. redna seja Sveta za znanost LRS, na kateri so razpravljali o vskladitvi statusa znanstvenih zavodov z zakonitimi predpisi, odobrili predlog Komisije za družbene vede, da se Inštitutu za narodnostna vprašanja in Glasbeno narodopisnem inštitutu prizna status znanstvenega zavoda, prenesli naloge dela Zveznega sveta za znanost, pretresli uredbo o organizaciji in delu Sveta in prilagoditev notranje organizacije Zveznemu svetu, razpravljali o položajnih plačah uslužbenecv znanstvenih zavodov, o doktoratih znanstvenih sodelavcev, o evidenci dela, o vedno redkejšemu kadru na naravoslovni fakulteti in podrobnih problemih.

V znanstveno raziskovalnem delu je že dalj časa čutili potrebo po sistematično urejeni evidenci znanstvenih instrumentov, ki jih uporabljajo posamezni za-

vodi, inštituti in podjetja, ter po znanstveni literaturi, ki je ponekod zelo bogata, a neurejena. Sekretariat Sveta bo v sodelovanju s posameznimi zavodi ponovno

proučil tehnični postopek centralne ureditve evidenc ter zagotovil tudi potrebna finančna sredstva. Prav tako bo Sekretariat ponovno proučil predlog ustanovitve mehanotehničnega servisa, ki mora biti tako opremljen, da bo služil vsem znanstvenim institucijam.

Nadalje je Svet med drugim imenoval komisijo, ki bo proučila vprašanje štipendiranja pri Svetu za šolstvo. Sedaj o potrebi kadrov ni potrebne evidenc. Tako je kadra v nekaterih strokah že preveč, medtem ko je na primer fizikov in matematikov na Naravoslovni fakulteti vedno manj. Pri tem je pereče tudi »prekupčevanje« z diplomanti.

Pooblastila ljudskim odborom učinkovit instrument za urejanje cen

iz razgovora z javnim tožilcem LRS Jožetom Pavličičem in predsednikom Višjega gospodarskega sodišča LRS Jernejem Stantetom o izvajanju predpisov Zveznega izvršnega sveta

V zvezi z izvajanjem predpisov za izboljšanje življenjske ravni in stabilizacijo tržišča sta nam javni tožilec LRS Jože Pavličič in predsednik višjega gospodarskega sodišča LRS Jernej Stante opisala sedanji položaj in razne probleme, ki se porajajo.

PRIZNANJE TRŽNI INŠPEKCIJI

Javni tožilec LRS tovariš Pavličič je med drugim dejal: »Odloke o najvišjih prodajnih cenah je doslej izdala večina ljudskih odborov, zlasti po naših industrijskih središčih in mestih. Med prvimi so bili na Primorskem. Dokler teh odlokov ni bilo, se je morala tržna inspekcija opirati le na predpise tržnega reda, ki določajo pogoje prodaje. Čeprav je premalo tržnih in finančnih inšpektorjev, je borba inšpekcije proti zviševanju cen uspešna. Seveda računamo, da vseh prekrškov inšpektorji bržčas niso mogli odkriti. Cesto en sam inšpektor

kontrolira po 300 podjetij. Razumljivo, da je nujna okrepitev inšpektorske službe.

V Sloveniji smo že pred leti govorili o kaznovanju na kraju samem. Po mojem mnenju bi bilo treba prečistiti nekatere gospodarske uredbe, tako da bi del kršitev, ki so manjšega pomena, kaznovali inšpektorji sami. Kolikor mi je znano, se za to pravico inšpektorji niso pogotovoali, ker so bili pač preobremenjeni. Za večje zadeve pa so pristojna gospodarska sodišča, ki so zlasti v letošnjem letu v Sloveniji dokazala, da so sposobna hitro urejati vse gospodarske prestopke, saj so s poslani tekočem. Pri kaznovanju politiki je sicer vprašanje, če ne bi bilo umestno kazni povišati. Življenje pa je pokazalo, da še zdaleč ni vse odvisno od sodišč, temveč tudi od političnih činiteljev ter odgovornosti družbenih organizacij in organov upravljanja za pravilno poslovanje podjetij.«

MORALNA TEŽA KAZNI HUJŠA KOT MATERIALNA

Do septembra letošnjega leta so prejela okrožna gospodarska sodišča v Sloveniji 625 prijav. Prevladovale so kršitve uredbe o trgovini, v zadnjem času pa močno naraščanje kršitev dogovorov o cenah.

»Vsekakor je zadovoljiva ugotovitev,« je dejal predsednik Višjega gospodarskega sodišča LRS Jernej Stante, »da so podjetja vedno bolj občutljiva za svoj ugled in da jih moralna teža kazni veliko bolj prizadene kot materialna. To je eden izmed vzrokov, da se vedno bolj poredkoma ponovno pojavljajo pred sodiščem odgovorni funkcionarji ali podjetja zaradi istega prekrška. Kaznovalna politika potemtakem dosega svoj namen, čeprav so kazni relativno nizke. Pri izrekanju denarne kazni gospodarska sodišča večinoma upoštevajo, da gospodarske organizacije plačujejo kazen kot

izreden izdatek iz celotnega dohodka. Zaradi tega kolektiv ni neposredno toliko prizadet, tembolj pa so prizadeti družbeni skladi. Visoke denarne kazni bi razen tega lahko povzročile neplansko večanje investicijskih skladov, kamor se stekajo denarne kazni, ki jih izreka gospodarska sodišča.

Ostrejše pa so kazni in znajo tudi milijone, ko gre za odzmem dobička, ki ga je ustvarilo podjetje na nedovoljen način.«

DOLOČENE MALOPRODAJNE CENE — ZAŠČITA POTROŠNIKA

Po izjavi obeh tovarišev doslej javno tožilstvo in Gospodarsko sodišče nista prejela prijavi v zvezi z zadnjimi odloki ZIS. Nedvomno bi bilo pretirano, če bi trdili, da nepravilnosti sploh ni. Morda jih le preslabo odkrivamo, saj prihajajo razni signali tudi o nepravilnostih v gostinstvu in obrti, le prijavi ni.

Kdo se je zmotil?

Bonn, 29. okt. (Tanjug) — DPA je sinoči objavila poročilo o razgovoru zunanjega ministra Brentana s hessen-skimi novinarji. V poročilu je bilo dobesedno rečeno, da je Brentano izjavil, da »za zdaj vlada ne namerava navezati diplomatskih stikov s Poljsko in Jugoslavijo. Brentano sploh ne vidi neposrednega povoda, da bi se spremenilo stališče nasproti državam vzhodnega bloka«.

Noben pomembnejši zahodnonemški časnik danes ni objavil te Brentanove izjave. Na vprašanje dopisnika »Tanjug«, ali je to poročilo agencije točno, je dal predstavnik urada za tisk in informacije zunanjega ministrstva naslednjo izjavo o uradnem stališču vlade:

»Ni res, da se je postavil zunanji minister Brentano v vprašanju stikov s Poljsko in Jugoslavijo na stališče v tako konkretni obliki. Minister je namreč obravnaval posamezne elemente, ki govorijo za in proti ter dejal, da končne odločitve o tem vprašanju še ni.«

Predstavnik oddelka za tisk v zunanjem ministrstvu je na isto vprašanje odgovoril, da je šlo za informativni razgovor, ko vira običajno ne citirajo, da pa je ne glede na to formalno pomoč agencije DPA ta vest tudi v bistvu netočna, ker so Brentanove formulacije slabo tolmočili.

V zvezi s tem je predstavnik zunanjega ministrstva poudaril, da zahodnonemška vlada prekine stikov s Jugoslavijo obžaluje se zdaj, kakor jih je obžalovala pred letom dni, in da želi najti pot, da bi jih obnovila, tako da bi bil to časten izhod za obe strani. Poudaril je, da gledišče, kakor ga je citirala DPA, ne more veljati za povsem uradno in da zunanje ministrstvo obžaluje, da je agencija DPA objavila tako nezanesljivo vest. Pripomnil je, da njegove izjave ni treba jemati za formalno zanihanje, ker spriča značaja razgovora nima česa zanikati.

V zvezi s temi izjavami pa je glavni urednik dopisništva DPA v Bonnu izjavil, da o zmoti ne more biti niti govora, ker je bil sodelavec DPA navzoč pri razgovoru ter je slišal in stenografiral, kar je rekel zunanji minister.

ODGOVORI KOČE POPOVICA LONDONSKEMU LISTU »DAILY TELEGRAPH«

Stalno izpopolnjujemo

in krepimo raznovrstne oblike svobodnega družbenega samoupravljanja

(Nadaljevanje s 1. strani)
stransko in splošno korist, če bi se ti odnosi normalizirali.

Vprašanje: Jugoslovanske komuniste obtožujejo, da so »revizirali marksizem; ti pa trdijo, da so pravilno razlagali to politično teorijo. Za tiste, ki od strani gledajo na to, je težko odločiti, kdo ima prav in kdo ne. Kako bi minister opisal politični in gospodarski sistem, ki je zdaj v Jugoslaviji v veljavi in kako bi opisal tiste, ki je v veljavi v Rusiji in Vzhodni Evropi?

Odgovor: Nočem vzporejati našega in druge sisteme. Navedem naj samo nekaj značilnosti našega sistema, kakor ga pojmujemo mi. Pri nas imamo kot posledico revolucije sistem socialistične demokracije z oblikami, ki ustrezajo posebnim pogojem, v katerih je nastal. Razvijal se je in se še razvija. Izhajajoč od spoznanja, da je treba maksimalno razvijati pobudo množice in vsa raznovrstna družbena gibanja, po katerih prihaja do izraza ustvarjalna aktivnost nove družbe, pri nas stalno izpopolnjujemo in krepimo raznovrstne oblike svobodnega družbenega samoupravljanja, kakor so delavski sveti v podjetjih, komunalna ureditev, zbori proizvajalcev v vseh predstavniških organih, začeni od komune do federacije, nadalje samoupravljanje na področju šolstva, zdravstva itd. Nadaljnji razvoj teh oblik neposredne demokracije, ki so organski del našega družbeno-gospodarskega sistema, je, po našem mnenju in izkustvih, nujen pogoj za uspešen socialističen napredek v Jugoslaviji.

Vprašanje: V kratkem se bodo začeli razgovori med SZ in zahodnimi silami o opustitvi poskusov z vodikovimi bombami. Kakšno je mnenje jugoslovanske vlade o britanskem in ameriškem stališču do teh vprašanj?

Odgovor: Naše stališče o tem vprašanju smo jasno in izčrpno povedali na sedanjem zasedanju OZN. Če upoštevamo izjave obeh strani, da ob enakem postopku druge strani ne bosta opravljali jedrskih poskusov, vsaj za določeno dobo, menim, da je možno doseči sporazum, da po 31. oktobru ne bodo delali poskusov. Pričakujemo, da bodo na bližnji konferenci v Ženevi jedrske sile v najkrajšem času sklenile sporazum o opustitvi poskusov z ustreznim sistemom kontrole. Ka-

kor vidite, se zavzemamo za rešitev, ki nobeni strani ne postavlja nesprejemljivih pogojev, temveč se opira na pripravljenost, ki sta jo izrazili obe strani, in na potrebo, da pride čimprej do trajne opustitve jedrskih poskusov.

Vprašanje: Jugoslavija je v zadnjih nekaj letih razvila dobre zveze z arabskim svetom. Kakšni so zdaj njeni odnosi z Združenim arabskim republiko?

Odgovor: Naši odnosi z ZAR so zelo dobri in se še nadalje ugodno razvijajo.

Vprašanje: Kako si zamišljate bodoče anglo-jugoslovanske odnose? Na kakšen poseben način pričakujete, da se bodo razvijali v prihodnjih nekaj letih?

Odgovor: Sedanje stanje v naših odnosih je solidna podlaga za še uspešnejše sodelovanje. Poseben pomen pripisujemo razširitvi gospodarskega sodelovanja. Menim dalje, da tako ena kakor druga država lahko mnogo stori, da pride do pomirjenja in stabilizacije mednarodnih razmer in odnosov. To bi bilo v splošno korist in bi omogočilo vsestransko medsebojno sodelovanje, še mnogo širše, kakor si zdaj to lahko zamišljamo.

Vprašanje: Ali ima jugoslovanska vlada kakšne nove predloge za zmanjšanje napetosti med Vzhodom in Zahodom? Ali menite, da bi bil sestanek na najvišji ravni, ki je bil planiran za začetek letošnjega leta, koristen?

Odgovor: Ne bi mogel reči, da imamo kakšne posebne nove predloge, razen tistih, ki smo jih že povedali ob dosedanjem delu OZN in drugate. Dejansko je vsa naša politika aktivne miroljubne koeksistence usmerjena k temu cilju. Zato se vsakega mednarodnega vprašanja lotevamo s tega stališča.

Naše mnenje o koristnosti sestanka na najvišji ravni in drugih sestankov je ostalo pozitivno. Edini pogoj je, da se ga vsi zainteresirani udeležijo pripravljeno, da bi s skupnimi napori v približevanju gledišču dosegli napredek.

Vprašanje: Gospodarska pomoč ZDA je odigrala pomembno vlogo v jugoslovanskem gospodarstvu zadnjih 10 let. Znano je, da je ta pomoč zdaj prenehala. Ali jugoslovanska vlada pričakuje pomoč iz Amerike v kakih novi obliki? Kakšni so zdaj odnosi z Ameriko in kako pričakujete, da se bodo razvijali?

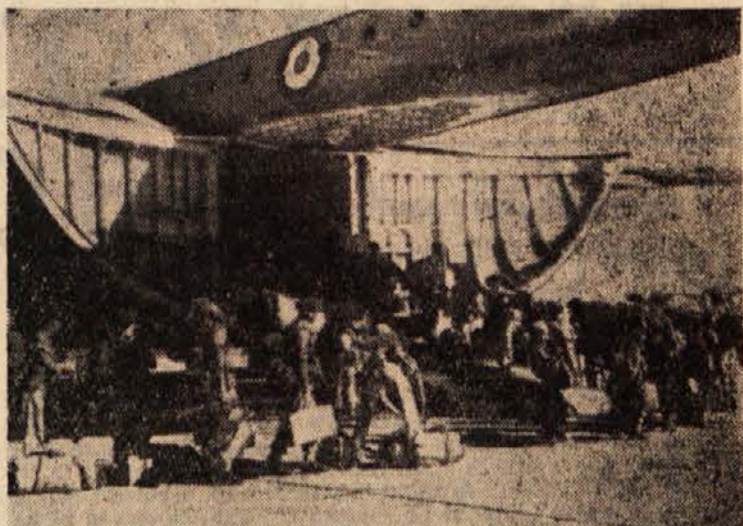
Odgovor: Mi cenimo gospodarsko pomoč, ki smo jo prejeli. Zdar želimo, da bi se to zamenjalo z normalnimi ugodnimi posojili in krediti.

Naši odnosi z ZDA so dobri in menimo, da so tudi pogoji za njihovo nadaljnje izboljšanje na podlagi enakopravnosti in pravične ocene obojestranskih koristi.

Vprašanje: Nedavno poslabšanje jugoslovanskih odnosov z nekaterimi sosednimi deželami na Balkanu lahko ponovno poveča pomen Bal-

kanskega pakta. Ali je pakt zdaj aktiven? Ali predvidevate kake korake, da ga reaktivirate? Ali so jugoslovanski odnosi z Grčijo in Turčijo zadovoljivi?

Odgovor: Od tedaj, ko je bil ta sporazum sklenjen, so se pogoj spremenili. Dejstvo je, da sporazum iz znanih razlogov ni aktiven. Mi smo še nadalje zainteresirani na razvijanju gospodarskih, kulturnih in drugih odnosov. Naši odnosi z Grčijo in Turčijo so zadovoljivi. Pri tem je treba opozoriti, da so stiki s sosedno Grčijo znatno živahnješi in sodelovanje mnogo tesnejše.

Podoba kaže britanske padalce, ki odhajajo iz Jordanije. Amaneško letališče je včeraj zapustil poslednji tak transport in se je s tem končala britanska vojaška intervencija v tej deželi

ZAČETEK DEL NA ASUANU

PERSPEKTIVA JEZU

namesto starodavne tradicije piramid

Kjer je sedaj asuanski katarakt, bodo v desetih letih zgradili ogromno hidrocentrale, ki se bo lahko merila z največjimi giganti te vrste na svetu, mi je leto razlagal nek egiptovski inženir, ko sva strmela s starega asuanskega jezua na ogromno jezero nad njim. Ta centrala bo odprla Egiptu nove perspektive, dala mu bo nove vire, novo življenje, saj mu bo zagotovila 10 milijonov KW energije na leto. To bo temelj velikopotezne industrializacije dežele, začetek preobrazbe Nilске doline v visoko produktivno agrarno-industrijsko področje. Površina obdelane zemlje se bo povečala od sedanjih šest milijonov hektarov na osem milijonov, za celih 25 %.

Morda je inženir v svojem zanosu nekoliko pretiraval, a v bistvu je imel prav. Vlada Združenih arabskih republik je pred dnevi dokončno sklenila zgraditi to močeno centralo, ki bo rešila večino vprašanje: več vode, več zemlje, več kruha in zasenčila vse, kar je bilo doslej zgrajenega v Afriki.

Zgodovina te centrale ni tako zanimiva, kot je zgodovina Sueškega prekopa — saj je ideja, da zgrade asuanski jez se razmeroma mlada — in tudi ne tako dramatična in krvava, vendar pa se zrcalijo v njej huda nasprotja na tem tako občutljivem področju. Zato govori sama zase.

ZDA in Velika Britanija so v decembru 1955 skupaj z Mednarodno banko sklenile, da prispevajo 100 milijonov funtov, se pravi 280 milijonov dolarjev za zgraditev prve faze tega jezua. Dulles pa je potem v maju 1956 presenetil ves svet, ko je kategorično odklonil ameriško pomoč, s katero je Egipt že s precejšnjo gotovostjo računal. Tudi Velika Britanija ni hotela odtlej nič več slišati o kakšni pomoči, čeprav so bili vprav Britanci tisti, ki so zgradili prvi, zdaj stari jez. S tem je postalo vprašanje asuanskega jezua naenkrat izrazito po-

litično vprašanje. Toda Kairo ni klonil pred indirektnim pritiskom Britancev in Američanov in ni izgubil upanja, da bo ustvaril svoj načrt in zgradil s svojo in tujo pomočjo jez, ki bo za Egipt večjega pomena, kot je sam Sueški prekop.

Gradnja novega jezua je šele v svoji najskromnejši fazi, saj se Kairo še ni sporazumel s sudansko vlado ne o razdelitvi nilskih voda ne o odškodnini za sudansko ozemlje, ki bo poplavlveno in s katerega bodo morali odseliti 50.000 Sudancev. V Kairu še upajo, da v tem ne bo težav, saj bo tudi Sudan participiral pri razdelitvi novih vodnih površin in energij, ki jih bo ustvaril bodoči jez. Bili so presenečeni, ko je sudanska vlada nedavno razglasila, da je ne veže pogodba, iz leta 1929, s katero si je Egipt zagotovil štiri petine nilskih voda, torej levji del rezerv, ki jih ima ta edinstveni vodni tok.

Pomoč, ki jo je med obiskom obrambnega ministra ZAR v Moskvi maršala Amerija ponudila Sovjetska zveza, znaša 400 milijonov rubljev, torej 35 milijonov funtov. Ta pomoč je manjša od tiste, ki so jo prvotno obljubile ZDA in Velika Britanija, vendar upajo v Kairu, da bodo lahko

odvedli od 40 milijonov funtov, kolikor znašajo letni dohodki od Sueškega prekopa, polovico za graditev jezua. V desetih letih bo zneslo to 200 milijonov, stroške za asuanski jez pa so zračunali na 250 milijonov.

Po teh računih bi bila torej sredstva za ta največji objekt v Afriki zagotovljena, zagotovljena pa je tudi sovjetska finančna in tehnična pomoč. Ta sredstva pa so bila tudi glavno odlagali gradnjo. Ta je postala nekaj realnega šele sedaj, ko so se začeli dohodki od Sueškega prekopa stekati v državno blagajno in so postali stalen vir dohodkov ZAR.

Novi jez bo izpolnitev težnjaj Egipta in sploh Arabcev, da se čim prej uveljavijo kot nova sila. S tem bo ZAR dokazala, da se njen razvoj ni ustavil na pol poti in da zna izkoristiti kapacitete, na katerih razvoj stari režim niti pomisliti ni mogel. Luč za asuanskega jezua bo zasvetila globoko v Afriko. Ta bo dokaz, da je krenil Egipt in z njim seveda vsa ZAR na pot načrtnega razvoja svojih proizvodnih sil.

Simbol Egipta ne bodo več piramide, ampak jez. Egipčani ne bodo gledali le nazaj, v zgodovino, pred njimi se bo odprla nova, lepša perspektiva. M. O.

Tuje sodelovanje

pri graditvi Asuanskega jezua

Kairo, 29. okt. (Tanjug). Casnik poročajo, da sta Japonska in Zahodna Nemčija ponudili svoje sodelovanje v graditvi jezua pri Asuanu. Pričakujejo, da bo japonska ekonomska delegacija, ki bo v kratkem prispela v Kairo, da bi razširila sedanjí trgovinski sporazum, stavila svoje ponudbe tudi glede asuanskega jezua. Pred nekaj meseci se je mudila v Kairu posebna japonska delega-

cija, ki je v celoti proučila načrt za jez. V Kairu med drugim opozarjajo, da je Japonska nedavno odobrila ZAR industrijsko posojilo v znesku 30 milijonov dolarjev, katerega namen še ni bil konkretiziran.

Vlada ZAR pri Mednarodni banki ni iskala posojila za ta jez. Vendar je predsednik Naser obvestil njenega predsednika Blacka med njegovim nedavnim obiskom v Kairu, da se bodo v kratkem začela prva gradbena dela. Banka je pred dvema letoma in pol načelno privolila v tako posojilo, a je svoj sklep preklicala, enako kakor Velika Britanija in ZDA. Pravijo, da bodo za več gradbenih del razpisali mednarodno licitacijo in se bo verjetno udeležilo več dežel.

Poravnava obveznosti iz socialnega zavarovanja med našo deželo in Zahodno Nemčijo

Beograd, 29. oktobra (Tanjug). Danes dopoldne so v državnem sekretariatu za zunanje zadeve izmenjali ratifikacijske instrumente pogodbe o ureditvi nekaterih terjatev iz socialnega zavarovanja, ki sta jo naša država in Zah. Nemčija sklenila 10. marca 1956. Instrumente sta izmenjala za Zvezno republiko Nemčijo francoski veleposlanik Vincent Brouste po pooblastilu in nalogu vlade v Bonnu, katere interese zastopa v Jugoslaviji, francoski veleposlanik v Beogradu, za našo državo pa veleposlanik v državnem sekretariatu za zunanje zadeve Milan Bartoš.

S to pogodbo, ki bo začela veljati mesec dni po izmenjavi instrumentov, so bile urejene medsebojne obveznosti, nastale iz socialnega zavarovanja obeh dežel do 1. januarja 1956. Po pogodbi prevzame vsaka izmed obeh dežel vse obveznosti, ki so nastale za državljanke obeh dežel za usluge iz zavarovanja v eni ali drugi deželi, če so bili na dan 1. januarja 1956 stalno naseljeni na področju svoje dežele.

Saldo terjatev je aktiven v korist Jugoslavije in Zahodna Nemčija ga bo poravnala v enem mesecu po uveljavitvi te pogodbe.

Kamerun je enoten

Dve enaki peticiji domačih političnih voditeljev

New York, 29. okt. (Reuter). Skrbniškemu odboru OZN sta bili sinoči predloženi dve peticiji, ki terjata, naj francoski in britanski Kamerun nemudno združijo v enotno neodvisno državo. Prvo peticijo je predložil Felix-Roland Mumie, predsednik Unije Kameruncev, politične stranke, ki so jo bile oblasti v francoskem Kamerunu prepovedale. Mumie, ki je v emigraciji, zahteva, naj Generalna skupščina OZN določi posebno komisijo, ki bo nadzirala referendum tako v francoskem kot britanskem Kamerunu.

Vodja »enotnega Kameruna«, politične stranke v britanskem Kamerunu, Ndeh Ntumazah pa pravi v svoji peticiji, da namerava Velika Britanija v januarju v britanskem Kamerunu razpisati volitve. Stranka, ki bo na teh volitvah zmagala, bo morala odločiti o tem, ali se bo britanski Kamerun združil z Nigerijo. Po njegovem mnenju prihodnosti Nigerije ne bi smeli preudricirati s tem, da bi ji Velika Britanija prisilno pridružila

britanski Kamerun. Ntumazah se strinja s Mumiejem v tem, da je treba v tej smeri ukrepati, preden bi se Kamerunci izrekli o svoji prihodnosti. V svoji peticiji poudarja, da v obeh delih Kameruna že dolgo živi misel o enotni državi.

OB NOVEM TRGOVINSKEM SPORAZUMU

POSPEŠEK V RAZVOJU naših gospodarskih stikov s Francijo

Pred dobrim tednom je bil v Parizu sklenjen nov trgovinski sporazum med našo deželo in Francijo, ki bo veljal do konca septembra prihodnjega leta. Sporazum izraža prizadevanje obeh dežel, da bi povečali trgovinsko menjavo blaga. Vrednost našega izvoza naj bi dosegla 7,8 milijarde dinarjev, kar bi pomenilo, da bi se v primerjavi z lanskim izvozom povečala za dva in polkrat. Takšno povečanje izvoza bi omogočilo tudi večji uvoz iz Francije. Če bo sporazum realiziran, se bo Francija uvrstila med prve evropske dežele, s katerimi trgujemo.

Da bi zagotovili dogovorjeno trgovinsko menjavo blaga, je novemu sporazumu dodan dokončni seznam blaga za naš izvoz z določenimi kontingenti. V načrtu je širši seznam izvoznega blaga. Razen tradicionalnega izvoza kmetijskih pridelkov in tobaka, na katerega je odpadlo lani več kot 80% našega izvoza v Francijo, bomo zdaj izvažali tudi več drugih proizvodov, kot so gradbeni les, izdelki lesne industrije, barvane kovine (magnezit, kromova ruda, bizmut, cinkov prah in koncentrat), nadalje valjani in vlečeni bakreni izdelki, negorljivi material, zdravilne rastline, električni material itd.

Sporazum določa tudi možnost, da bi bil našim podjetjem odobren srednjeročni kredit v znesku 21 milijonov dolarjev za nabavo industrijskih naprav in opreme v Franciji. Povečan je tudi manipulativni kredit (od 3 na 6 milijonov dolarjev), s katerim bi olajšali medsebojno menjavo s kritjem razlik v izvozu in uvozu, kakršne nastajajo v glavnem iz sezonskih razlogov, neenakomerne porazdelitve izvoza med

letom. Povečal se je tudi »revolving« (obnavljajoči se) kredit od 1,5 na 2,5 milijarde frankov, ki je bil določen s sporazumom o gospodarskem sodelovanju in tehnični pomoči.

Kar zadeva uvoz iz Francije, vsebuje sporazum seznam vseh proizvodov, katerih izvoz iz Francije ni podvržen nobenim omejitvam. Ta seznam je tako sestavljen, da obsega razen nekaterih živil, kot so kava, kakav in začimbe, v glavnem industrijske izdelke (izdelke črne metalurgije, fosfat in superfosfat, kemijske izdelke, papir in karton, kovinske konstrukcije in železni material, stroje in aparate, avtomobile itd.). Da bi odpravili dosedanje ovire spričo zahtev francoske uprave, da je treba nekatere izdelke, ki jih uvažamo iz Francije, plačati v prostih devizah, je v sporazumu določeno, da bo vse poravnano v kliringu.

Novi sporazum pomeni trdno podlago za napredek trgovinske menjave blaga, toliko bolj, ker so bila s prejšnjimi sporazumi urejena sporna finančna vprašanja v zvezi z odškodnino za nacionalizirano imetje in poravnavanjem predvojnih javnih dolgov, od katerih izvirajo nekateri še iz prejšnjega stoletja, kakor so obveznosti Srbije in na nas odpadle obveznosti avstroogrške monarhije. Skrajša so bila ta vprašanja urejena z začasnimi sporazumi, vendar nobeden teh sporazumov ni bil takšne narave, da bi obveznosti dokončno likvidiral. Šele s sporazumom, sklenjenim letos v avgustu, so bila ta vprašanja definitivno urejena in je zdaj odpravljena ta ovira v razvijanju gospodarskih stikov med obema državama.

Nobelovi nagrajenci za medicino

Stockholm, 29. okt. (AFP). — Ameriški znanstveniki George Beadle, Edward Tatum in Joshua Lederberger so prejeli danes Nobelovo nagrado za medicino, in sicer za odkritja na področju genetičnih raziskovanj bakterij.

Pasternak zavrnil Nobelovo nagrado

Stockholm, 29. okt. (AP). Letošnji Nobelov nagrajenec za književnost sovjetski pisatelj Boris Leonidovič Pasternak je odklonil Nobelovo nagrado, ki mu jo je podelila švedska Akademija znanosti. V brzojavki, ki jo je poslal akademiji, je izjavil: »Gleda na smisel, ki ga prisojajo tej nagradi v družbi, ki ji pripadamo, se odrekam nezasluzeni nagradi, ki mi je bila podeljena. Ne šteje za zlo moje odklonitve, za katero sem se svobodno odločil.«

NEIZKORIŠČENO BOGASTVO

Sodobna tehnika nam nudi velike možnosti za pridobivanje redkih kovin za izvoz

- V razmeroma kratki dobi po vojni smo v velikih skokih povečali pridobivanje barvastih kovin. Pri svincu smo dosegli 7 in polkratno, pri cinku 6 in polkratno in pri aluminiju 11 kratno predvojno proizvodnjo. Nismo pa še izkoristili velikih možnosti za pridobivanje nekaterih redkih in dragih kovin, ki jih zahteva sodobna tehnika in bi jih lahko dobro prodali v tujini. O teh kovinah, zlasti o živem srebru, antimonu, bizmutu, germaniju, kadmiju in vanadiju so te dni obširno razpravljali v Ljubljani na zveznem posvetovalju inženirjev in tehnikov rudarske in metalurške stroke.

Steklenice živega srebra pripravljene za prodajo

sredstev kakor znaša vrednost tistih 75 ton živega srebra, za kolikor je lani padla proizvodnja v primeri s prejšnjimi leti. Ta rudnik je dal od 1946 do 1956 devizni dohodek blizu 22 milijonov dolarjev ali blizu 14 milijard dinarjev, in to skoraj brez obremenitve uvoza reprodukcijskega materiala.

- Zato je treba po sklepih posvetovanja čimprej rekonstruirati topilnice in povečati geološko-rudarska raziskovanja na širšem področju Idrije, glede na rastoče potrebe živega srebra v kemični industriji in elektrotehniški hkrati pa raziskati druge pojave te rude v državi zlasti na področju Suplje stene pri Avallu.

Milijardno vrednost predstavlja neizkoriščeni germanij

Vso pozornost zasluži zlasti tudi pridobivanje zelo redke kovine germanija, po katerem je veliko povpraševanje, odkar so odkrili njegovo izredno uporabnost kot električnega polvodnika za izdelavo usmernikov in drobnih tranzistorjev, ki nadomeščajo elektronke v radarskih napravah, v aparatih za diriganje na daljavo in avtomatizaciji, v radijski tehniki, v aparatih za letalstvo in pri elektronskih računskih strojih. Svetovna proizvodnja te redke kovine je v zadnjih petih letih narasla od 10 na 45 ton, v prihodnjih letih pa bo potreba narasla na 100 ton. Ta kovina v zelo majhnih količinah spremlja druge kovine, pri nas pa smo jo ugotovili v rudi borskega rudnika in cinkovi rudi iz Mežice. Po še ne popolnih ugotovitvah gre s predelavo borske rude vsako leto v izgubo okrog 35 ton te kovine, ki se po izgubi v procesu proizvodnje. Če bi s primernimi postopki izločili na leto samo 10 ton germanija, bi ta količina predstavljala vrednost 3,6 milijona dolarjev ali 2,5 milijarde dinarjev.

- V prvi fazi bi s primernim stopkom lahko iz letnega prahu šahne peč v Boru, ki vsebuje razmeroma največ germanija, pridobili na leto 1,5 tone germanija v vrednosti 340 milijonov dinarjev. V po-štev pa prihaja tudi pridobivanje iz mežiškega cinkovega koncentrata v celjski Cinkarni, vendar bi bilo treba predložiti koncentrat mežiški koncentrat, ker koncentrat iz Trebče ne vsebuje germanija.

Podobno je z redko kovino kadmijem, ki se čedalje bolj uporablja v galvanotehniki, za zaščito železa proti koroziji, za proizvodnjo kovine za ležaje, zlitine za spajkanje aluminija in bakra in v zadnjem času kot regulator verižnega procesa v atomskih reaktorjih in za proizvodnjo nikl-kadmijevih električnih baterij. V elektrizni cinka v Šabcu že pridobivamo iz odpadnega blata elektrolize 28 ton te kovine na leto. Zmogljivost naprav pa znaša 80 ton.

- Tudi tu bi kazalo vključiti Cinkarno v Celju, ki bi verjetno v proizvodnem procesu lahko izločevala kadmij, sprva s predelavo letnega prahu, po rekonstrukciji pražarne pa bi se odprla možnost pridobivanja 40 ton surovega kadmija, medtem ko bo povečanje elektrolize v Šabcu dalo nadaljnjih 10 ton, kar skupno predstavlja vrednost 100 milijonov dinarjev. F. S.

»Mesec« tehnike v šolah

- Ljudska tehnika
- organizira pomoč
- prosvetnim oblastem
- in šolam pri izvajanju
- šolske reforme

V vrsto prizadevanj za hitrejšo širjenje tehnično-vzgojne dejavnosti otrok in mladine se letos vključuje tudi zvezna akcija »Mesec dni tehnike v šolah«. Razpisal jo je Centralni odbor Ljudske tehnike Jugoslavije, trajala pa bo od 1. do 29. novembra. Po vsebini in programu je letošnja zvezna akcija podobna lanskoletni »Tehniko pionirjem in mladini«, ki je zlasti lepo uspela v naši republiki.

Predvidena akcija ne bi smela biti samo naloga Ljudske tehnike in šol, marveč splošna naloga organov oblasti, ustanov, vseh družbenih in gospodarskih organizacij. Akcija, ki jo Centralni odbor LT Jugoslavije organizira v želji, pomagati prosvetnim oblastem in šolam pri izvajanju šolske reforme, naj tudi vse naše organizacije in organe oblasti vzpodbudi k razmišljanju o iskanju novih načinov in oblik za čim hitrejšo ter izdatnejšo pomoč pri ustanavljanju potrebnih šolskih delavnic, kabinetov, laboratorijev, nazornih učnih pripomočkov ter drugega.

Lanskoletno akcijo so povsod sprejeli z velikim navdušenjem. Takrat so bile zlasti tople sprejete okurzije v tovarne in podjetja s prikazi delovanja posameznih strojev, predvajanja poučnih filmov s tehnično vsebino, manjše tehnične razstave v šolskih prostorih, tehnični ustni časopisi, tehnična predavanja in podobno. Nobenih pomislekov ni, da s takšnim načinom dela ne bi nadaljevali. Razen tega bi organizacije Ljudske tehnike šolam lahko pomagale z zbiranjem učnih pripomočkov tehničnega značaja, izdelavo maket ter drugim. Takšna pomoč šolam bi bila neprecenljiva.

Centralni odbor Ljudske tehnike bo ob zaključku akcije razdelil štiri nagrade (od 100 do 500 tisoč dinarjev) tisti okrajni organizaciji LT in trem šolam, ki se bodo med akcijo najbolj izkazali.

Sočasno z zvezno akcijo nadaljuje Ljudska tehnika Slovenije lanskoletno akcijo »Tehniko pionirjem in mladini« v nekoliko spremenjeni obliki. Ob zaključku akcije ob Dnevu mladosti bo priredila širši natečaj ter republiško razstavo najboljših izdelkov ob pouku tehnične vzgoje ter izvenšolski tehnični dejavnosti otrok in mladine. Za najboljše šole in posameznike, so prav tako pripravljene praktične nagrade.

-mG

Velika škoda zaradi naza-dujoče proizvodnje živega srebra

Trenutno je najbolj pereče vprašanje živega srebra. Proizvodnja v Idriji je od letnih 500 ton nazadovala predlanskim na 456 in lani na 423 ton, letos pa bo verjetno dosegla le 400 ton. Ze lansko zmanjšanje proizvodnje je povzročilo izpadek pri izvozu okrog 537.000 dolarjev ali 340 mi-

romašne rude je izredno rentabilna. Lani je lastna cena za tono živega srebra znašala 2,04 milijona dinarjev, izvozna vrednost pa je navzlic nižji svetovni ceni 4,5 milijona dinarjev. Tako prinaša idrijski rudnik skupnosti celo večji čisti dohodek kakor borski rudnik bakra.

Z razmeroma skromnimi investicijami so v Idriji povečali zmogljivost rudnika, vprašanje povečanja in modernizacije topilnice, ki zdaj onemogoča večjo proizvodnjo, pa se vleče že več let. Gre za postavitev rotacijske peč, s katero bi se povečala zmogljivost topilnice ip hkrati zboljšalo izkoriščanje rude od lanskih 82 % na 90 %. Te nujno potrebne investicije terjajo manj

Tranzistor, v katerem služi germanij kot odlični električni prevodnik

lijonov dinarjev (po tečaju 623 dinarjev za dolar), letošnji izpadek pa bo navzlic nižji ceni na svetovnem trgu predstavljal škodo okrog 400 milijonov. Res je ruda čedalje bolj siromašna in je treba predelati več rude za enako proizvodnjo, toda tudi predelava si-

Jesenske brazde

Po najnovejših podatkih se jesenska setev italijanskih sort pšenice dobro odvija. Doslej so posejali blizu 70 odstotkov površin, predvidenih za setev teh sort. Samo v Srbiji so posejali blizu 32.000 hektarov, največje površine pa v Vojvodini. Zadnje deževje je zelo dobro učinkovalo, pa pričakujejo, da bodo prihodnje dni pohiteli s setvijo. Setev domačih sort pšenice se ne odvija tako dobro; iz podatkov je videti, da so doslej posejali z njo več kakor 30% predvidenih površin. Menda so kmetijski proizvajalci predvsem hoteli posejati italijanske sorte pšenice, ker prej dozori, nato pa so šele začeli sejati domače sorte in so zanje rezervirali tiste površine, kjer pozneje sejejo.

Večje število kmetijskih posestev je šlo v jesensko setev z novimi pogledi. Posvetva so opremili z novimi potrebnimi stroji - kombajni, težkimi traktorji, trosilci gnoj in podobnimi pripomočki, razen tega pa so sejali po velikih parcelah, tako da so mehanizacijo čimbolje izkoristili.

Zaslужek in »zaslužek«

Krojaški mojster Berič je kar zadovoljen s svojo malo delavnico in vajencem. Ni grabežljiv in lakomen po denarju in ne bi bilo prav, ko bi ga pristevali k tistim privatnim obrtnikom, katerim ni nikoli dovolj denarja. Da se ni vključil v socialistični sektor, je bila kriva nemara njegova starost in pa tudi nekoliko samoljublja. Da bi se dal star, kakršen je, »komandirati« mlajšim, mu nikakor ni šlo v glavo.

Tako je ostal »sam svoj gospodar«, kot je imel navado reči. Ondani, bilo je neke nedelje, si je kot vsak prost dan privoščil merico goriske rebule. Pri sosedni mizi sta sedela dva gosta, od katerih se mu je zdel eden izmed njih zelo znan. Le spomniti se ni mogel, kam naj bi ga »dal«.

»Dober dan, gospod Berič.« V trenutku, ko je »znanec« spregovoril, se ga je takoj spomnil. »Seveda, ti si, kajne, Ivan.« Bil je res Ivan, nekdanji Beričev vajenec. Leto so ga nekoliko zredila. Beseda je dala besedo in razgovor je zdrsel na krojaško obrt. »Nimam se kaj pritoževati, z menoj nekako gre, čeprav ne zmorem toliko, da bi si zidal in se prevažal.« Berič potrdil svoje občute, »Znati je treba, Berič, znati,« je dejal Ivan samozavestno in pomilovalno pogledal nekdanjega mojstra. »Večni revež boste. Sami sebi pripisite skromnost, v kateri živite.

Berič mu na to ni odgovoril. Ko se je poslovil in se podal v park, mu je marsikaj prišlo na misel. Znati je treba, kar znam, sem tudi njega naučil, od koga pa je pobral sposobnost priti do hiše in avtomobila, je pa drugačna povest. In Berič se je spomnil govoric, ki krojiijo po mestu. Prav gotovo niso iz trte zvite, o tem zgovorno prica ogromno Ivanovo promozenje.

Ivan šiva hlače za konfekcijo. Za trgovine. On ima sicer malo opravka s šivanko in škarjami, ima pa zato kar lepo razpredeno mrežo pručienih in pravih krojačev v me-

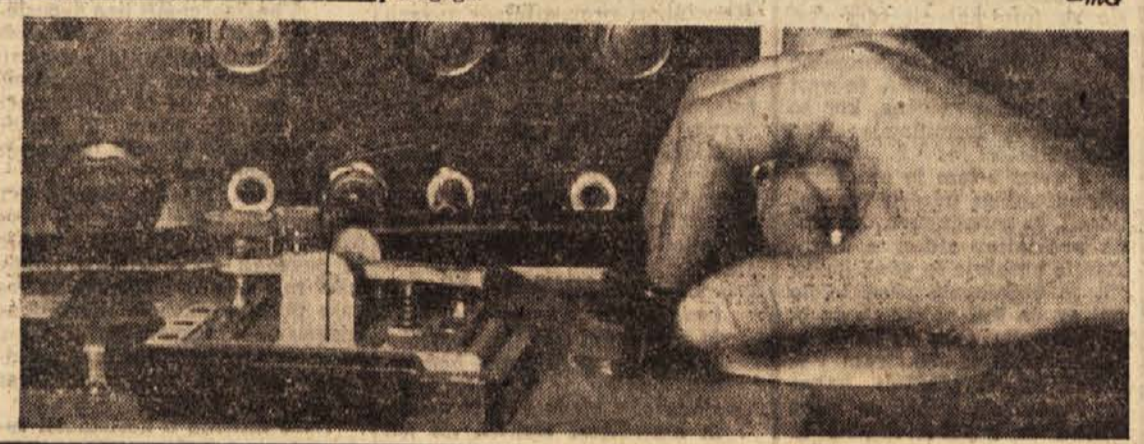
stu in na podeželju. Krepko število pridnih rok, ki tako ugodljivo živijo hlače za skromno plačilo. Močnejši delež zaslužka gre v Ivanov žep.

On plača »svolji mreži« po 300, 400 ali 500 dinarjev od kosa, sam pa sprejma v trgovinah od posameznega izdelka še enkrat ali celo dvakrat več. Sicer pa ta zaslužek nekako zametni od onega drugega, ki je bolj donosen. Ivan ima to, kar izdelava trgovinam, vse lepo knjiženo in tudi plača občini njen delež od zaslužka, ima pa še eno »mrežo« - pravijo, da sega tja v sosednje republike - od katere dobi čudovite vzorce, čeprav ne preveč kvalitetnega blaga. »Preoblečen« v neke vrste sodelavcu konfekcijskih trgovin - ima tudi on svojo »štacunjo«. Posel mu bohotno ovete, še prav posebej v pomladanskih in letnih mesecih.

Berič dobro ve, saj je že javna tajna, da je pručena šivilja - svojih trideset kilometrov daleč od mesta, izdelala letos Ivanovi »trgovini« čez štiri sto hlače, neki drugi krojač tri sto kosov, tretji 330 in tako naprej. Če vse to pomnožimo, zavedajoč se, da stane Ivana blago za sne hlače svojih 1300-2000 dinarjev, lahko hitro zračunamo Ivanov zaslužek, ki ni nikjer knjižen. Odraža pa se v novi hiši, avtomobilu in v z denarjem nabasani listnici.

Zeja po denarju ni pri nekaterih ljudeh nikoli utešena. Tudi pri Ivanu ne. S svojim avtomobilom prevaža tudi ljudi. Take, ki imajo denar. S tem jemlje prenekateri kos kruha avto izvoščkom, ki za svojo dejavnost pošteno plačujejo finančne obveznosti. Ivan lahko manj računa, saj ni nikjer vpisan kot izvošček.

Znati je treba, Berič tega ni nikoli znal in tudi nikogar v tako početje vpejalval. Lahko pa se zgodi, da pride tudi do njega nekoga dne Ivan - takole v mrtvi krojaški sezoni - s ponudbo: »Berič, takole, ker ste vi. Izdelali mi boste dve sto kosov. Roka roko umiva, Berič, saj me razumete, mar ne?«

Na poti avtomatizacije

V petek bo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprt mednarodni sejem sodobne elektronike

Pod geslom »Sodobna elektronika« prireja Gospodarsko razstavišče v Ljubljani v času od 31. oktobra do 9. novembra V. mednarodni sejem radia, televizije, telekomunikacij in avtomatizacije. Kakor je za lanski sejem veljal izrek »Televi-

zija prihaja«, tako lahko letos ob petem sejmu že rečemo »Avtomatizacija prihaja«, televizija pa je že tu. Pred letom smo imeli ob sejmu šele poskusne televizijske oddaje z izposojeno tehniko, v petek pa bomo lahko izven rednega programa gledali tudi že televizijski prenos otvoritve sejma, slišan s lastnim reportažnim vozom in lastno tehniko.

Razen 23 domačih razstavljavcev, od tega 12 iz Slovenije, bo na sejmu zastopanih tudi 25 tujih proizvajalcev, največ iz ZDA, Sovjetske zveze, Vshodne Nemčije in pa iz Avstrije, Zahodne Nemčije, ČSR, Belgije, Francije, Danske in Nizozemske. Sejem ima predvsem namen omogočiti domačim stro-

kovnjakom in interesantom, da se seznanijo z delom in dosežki podjetij in inštitutov doma in v tujini ter jih zainteresirajo za hitrejši razvoj na tem področju. Na sejmu bodo razstavljeni naj sodobnejši tipi radijskih in televizijskih sprejemnikov, med drugimi tudi prvi domači televizorji, izdelani po licenci znane nega podjetja »Philips«. Na sejmu bodo zastopani tudi vsi trije inštituti za nuklearno fiziko v Ljubljani, Beogradu in Zagrebu s svojimi napravami s področja elektronike. Tako bo inštitut »Jožef Stefan« v Ljubljani razstavil elektronski računski stroj, ki so ga sami izdelali. Industrija za elektro-zveze pa bo pokazala svoj naj-novejši izdelek - kompletno aparaturo za podvodno televizijsko snemanje.

ZVEZNA KONFERENCA O ELEKTRONIKI IN AVTOMATIZACIJI

Letošnji prireditvi bo dala še poseben poudarek III. jugoslovanska konferenca o elektroniki, telekomunikaciji in avtomatizaciji, ki jo bo v času od 4. do 6. novembra priredil Zvezni center za elektroniko, telekomunikacije in avtomatizacijo. Za to konferenco je pripravljenih že nad sto referatov, ki jih bodo obravnavali v 11 skupinah. Med temami pa so na primer avtomatska regulacija, mikrovalovna tehnika, biološka in medicinska elektronika, merilna tehnika, tehnika ultrazvoka itd. Skupna pa bo razprava o družbeni kontroli kvalitete izdelkov, o terminologiji in o standardizaciji. S.

Nova odkupna cena za krompir sorte »merkur«

Konec septembra so predstavili zveznih gospodarskih zbornic in Glavne zadržne zveze FLRJ sklenili dogovor o največjih cenah, po katerih lahko gospodarske organizacije kupujejo krompir pri zadržgah, zadržgah poslovnih zvezah in kmetijskih proizvajalnih organizacijah. Po tem dogovoru znaša cena za kvalitete sorte (bintje, Frühmölle, kardinal, bemovec, vaza, urgenta, rdeči kfelejn, futeški rožnik, beli mesec in zlatar) 12 din za kg, za vse druge merkantilne sorte pa 9 din za kilogram. Ta razporeditev kvalitete in druge merkantilne sorte pa je povzročila težave pri odkupu zlasti v Sloveniji, kjer pridelujejo kmetje največ krompirja sorte merkur, ki predstavlja nekakšno vmesno stopnjo med kvalitetskimi in ostalimi merkantilnimi sortami. Da se ta pomanjkljivost dogovora popravi, so se predstavniki zveznih zbornic in Glavne zadržne zveze FLRJ ponovno sestali in dopolnili dogovor o največjih cenah s tem, da so določili za krompir sorte merkur ceno 10,50 din za kg.

Jesensko razpoloženje

OKRAJ NOVO MESTO

Meso, presna slanina in mast - cenejši!

O cenah, trgih in merah v novomeškem okraju - Novomeška občina vendarle »firkl« in »mirco« tudi uradno odpravila

Dames razpravljajo v Novem mestu o združitvi občin

V Domu ljudske prosvete bo danes ob 9.30 2. skupna seja obeh zborov okrajnega ljudskega odbora. Na dnevnem redu je poročilo sveta za finance in družbeni plan, ki govori o polletni uresničitvi družbenega plana in triletni realizaciji okrajnega proračuna. Na seji bodo odborniki tudi razpravljali o poročilu posebne odborniške komisije, ki predlaga združitve 11 občin v 4 nove občine, tako da bi bilo poslej v novomeškem okraju samo 8 občin.

O novih gospodarskih ukrepih, cenah in trgu zadnje čase precej razpravljajo tudi v novomeškem okraju. Na skupni razširjeni seji sta o dolžnostih političnih organizacij pri urejanju važnih nalog s tega področja nedavno sklepala OK ZKS in okrajni odbor SZDL; o cenah, tarifni politiki, delovni storilnosti in disciplini je razpravljala tudi sindikalni svet, občinski ljudski odbori pa že sprejemajo odloke o evidenci in kontroli cen. Tržni inšpektorji so ugotovili več primerov neupravičenega dvigovanja cen v posameznih trgovinah, obrtnih storitvah, lokalnih prevoznih, pri nekaterih odkupih v KZ in še kjé. Ponekod so si trgovine »pomagale« tako, da so neupravičeno in visoko dvignili marže. Takojšnji ukrepi so take in podobne pojave (cena žemelj v Brežicah, podražen kruh v Sevnici in pod. zatriž že v kail. To seveda ne pomeni, da poskusov podražitve ni več. So, toda budnost vseh potrošnikov - prve ugodne posledice delavnosti družbenih organizacij že zaznavamo - jih lahko in jih mora sproti uničevati.

drag. Zvedeli smo, da prodaja zasebni gostilničar v Semiču mošt po 110 do 120 din, staro vino pa po 150 din liter. Letina je tako obilna, da manjka posode za novo pljacho - pa je še marsikje stare precej v kleteh. Bo ostal primer samo prva lastovka? Upajmo, da ne.

Gospodarska poslovna zveza v Novem mestu je sklenila poveniti s 1. novembrom presno slanino in domačo mast v svojih prodajalnah za 20 din pri kilogramu. Nove kalkulacije, sestavljene s skrbjo za potrošnikov jesenski in zimski proračun, dovoljujejo torej tudi take ukrepe in razveseljive korake. Če bi povsod zastavili vse sile v borbi za nizke cene, bi takih in podobnih primerov dosegli najbrž še precej več. In morali bi jih doseči!

Po nedeljskih volitvah v SZDL Izraz politične zavesti in zrelosti

Povprečna volilna udeležba v vseh občinah 97 odstotkov - Število članov naraslo za 7806 ter je sedaj v vrstah SZDL 75,4 odstotka volilnih upravičencev

Koper, 29. oktobra. - Po pripravi, po udeležbi ter po vnanji manifestativnosti lahko štejemo nedeljske volitve v nova vodstva SZDL za enega izmed letošnjih največjih političnih dogodkov v koprskem okraju. Ze nedeljski nepopolni podatki o volitvah v vodstva osnovnih organizacij so pričali o izredno dobri udeležbi, kakršne doslej še ni bilo ob volitvah v SZDL. Dokončni in podrobni podatki o izidu volitev v posameznih občinah ter posameznih krajev kažejo, da so se volitev udeležili domala vsi člani SZDL razen nekaterih prav redkih izjem.

in Ilirska Bistrica 95,6 odstotka. V tistem predelu občine Komen, ki se zdaj vključuje v sezansko občino, pa je znašala volilna udeležba 93,1 odstotka. Z ozirom na skupno število volilnih upravičencev (vštevši Komen) 72.215, se je udeležilo volitev 52.232 ali 74,6 odstotka. SZDL v koprskem okraju šteje sedaj 53.853 članov. Tik pred volitvami se je v osnovne organizacije SZDL vpisalo 7806 novih članov, največ v koprski občini, kjer je poraslo število članov kar za 2669.

Povprečna volilna udeležba za ves okraj je dosegla 97 odstotkov. V posameznih občinah: Koper 97,3 odstotka, Izola 98, Piran 97,2, Hrpelje 97,7, Divača 98,8, Sežana 99,4, Postojna 95,9, Pivka 94

Po teh volitvah, ki so bile izredna manifestacija politične zavesti in zrelosti, se je SZDL ne le organizacijsko močno utrdila, ampak zaradi svojega vnanjega volilnega nastopa tudi dokumentirala svojo politično družbeno veljavnost. (2)

Kratke iz Novega mesta

NOV DELOVNI ČAS MESNIC bo veljal po 1. novembru. Vse mesnice razen prodajalne št. 1 v Kandiji bodo odprte od 6.30 do 12. ure in popoldne od 15. do 17. ure. Kandijska mesnica bo odprta dopoldne kot ostale mesnice, popoldne pa od 14. do 16. ure. Vsak ponedeljek bodo vse mesnice v mestu in v Briljini odprte od 6.30 do 12. ure, vsako soboto pa od 6.30 do 16. ure brez prekinitve.

NOVO SOLO ZA UČENCE V GOSPODARSTVU bodo zgradili v mestu na prostoru za Industrijo obutev. Začetna dela so že v teku. Prostora bo imela za 100 učencev, stala pa bo približno 40 milijonov din.

DIJASKI DOM V SMIHELU je glavni štab MDB pretekli teden spet

Na novomeškem živilskem trgu - ki nosi, mimogrede povedano, žalosten sloves enega najdražjih trgov v Sloveniji, pa mu tako prvenstvo ob zaledju 40 kmetijskih združenj ne bi bilo prav nič potrebno! - je zadnji petek završalo. Določene so bile po občinskem svetu za blagovni promet najvišje tržne cene za krompir, sadje, nekatere vrtnine, jajca, orehe, kisló zelje, kisló repo in fižol. Tržni nadzorniki so skrbeli, da prodajalci in kupci (o slednjih je treba reči, da si z nedisciplino in

nepotrebno mrzlico dostikrat sami praznijo žepo) niso kršili cen. Nekaj groženj posameznih prodajalk, da bodo poslej »Novomeščanke zaman iskale jajca na trgu«, je utonilo v zadovoljstvu in upanju, da pomeni zadnji ukrep ObLO vendarle prvi zares otipljiv korak v borbi za znižanje cen na trgu. Zal, kot rečeno, kmetijske zadruge iz bogatega zaledja navzlic ugodni letini in potrebam, ki jih mesto ima, ne znajo ali pa nočejo zagotoviti stalne, boljše založenosti trga z najrazličnejšimi pridelki. Izgovarjanje na potrebe avto ceste je bilo morda doslej lahko izgovor (pa ne opravičilo!), pa tudi ta bo prihodnji mesec odpadel. Zares bo potrebna načrtnejša, stalna in boljša oskrbljenost Novega mesta, kot je bilo ugotovljeno tudi na zadnji skupni seji OK ZKS in predsedstva okrajnega odbora SZDL.

Novost na novomeškem živilskem trgu je tudi prepovedana prodaja vina, žganja in mošta. Kmetice prav tako ne bodo smele več prodajati po hišah in ulicah živil, ukinjene pa so tudi nekatere mere iz prejšnjega stoletja - »firkl, merca in žlica«, proti katerim so potrošniki sicer že dolgo rohneli, a so bile tradicije in okostenelost organov za trg vse doslej le še močnejše... Zamenjali so jih kilogrami.

CENE POZNAJO TUDI POT NAVZDOL

Ze prve dni po objavi podražitve sladkorja in moke so v Novem mestu znižali cene govejega in svinjskega mesa. Pred kratkim so tudi v Vidmu-Krškem pocenili goveje meso na 270 in 250 din za kilogram (za I. in II. vrsto), svinino pa od 340 na 330 din. Kilogram teletine velja še vedno 330 dinarjev. Tu je v teku akcija za znižanje cen vinskega mošta, ki je zdaj v gostilnah vsekakor pre-

V MALI GALERIJ KOPRSKEGA MUZEJA: RAZSTAVA TRŽAČANA AVGUSTA ČERNIGOJA

Koper, 29. oktobra. - Nocoj so v Mali galeriji koprskega okrajnega muzeja ob udeležbi predstavnikov oblasti in kulturnih ustanov ter lepega števila ljubiteljev likovne umetnosti odprli razstavo tržaškega slikarja

in nekaterih istrskih cerkvah in na Pivki pa več stenskih fresk. Po letu 1945 dela stalno v Trstu kot profesor risanja in umetnostne zgodovine. Kot slikar in grafik je priredil številne razstave v Trstu in Gorici ter sodeloval na sindi-

kalnih razstavah v Monzi, Milanu in Neaplju. S priznanjem in uspehom pa je prodir tudi v široki svet z razstavami v Cincinnatiju (ZDA), v Brighthonu v Angliji, v Berlinu, na Dunaju, v Pragi, Arbonu v Švici, v Celovcu, Beogradu, Zagrebu, na Reki, v Ljubljani, Celju in Kranju. Njegove podobe so polne barvne dinamike, medtem ko v svojih grafičnih delih neprestano išče nove izrazne efekte in novo tehniko, da bi tako čim izraziteje ponazoril svoja osebna umetniška doživljanja. (2)

A. Černigoj: »Dvigalo«

in grafika Avgusta Černigoja. V lepí vrsti del je znani umetnik, ki je nekaj časa delal tudi v Sloveniji, razstavil svoje linoreze, lesoreze, bakroreze in risbe. Zanimivo je, da je med razstavljenimi deli največ stvaritev, v katerih je A. Černigoj umetniško ponazoril Laško in pokrajino ob Savinji, v dveh tudi laški rudnik. Prikupna razstava bo odprta do 12. novembra.

Tržačan Avgust Černigoj je star znanec v slovenskem in tujem likovnem svetu. Iz slikarske šole v Trstu ga je pot vodila na akademijo v Monakovo in Bologno, kjer je diplomiral. Nekaj časa je potlej poučeval risanje v Postojni ter na tehniški srednji šoli v Ljubljani, od koder se je leta 1924 vrnil v Trst, ustanovil krožek mladih umetnikov ter vodil skupino naprednih konstruktivistov. V Ljubljani je sodeloval pri Sentyakobskem odru tudi kot scenograf. Za prekoceanske ladje je napravil mnoge dekoracije,

BENEŠKI SLOVENCİ V spomin svojega glasnika

Na pobudo prosvetnega društva naših rojakov v Benečiji bodo do prihodnje pomladi zgradili spomenik na grobu Ivana Trinka-Zamejskega v Trčmunu

Videm v Furlaniji, oktobra Ivan Trinka-Zamejski že skoraj pet let leži v grobu na samotnem pokopališču v rojstni vasi Trčmunu, toda njegov lik še zmeraj živi v srcih naših rojakov v Beneški Sloveniji. Pokojnik je bil nad šestdeset let glasnik težen in predvsem obupnih razmer, v katerih je vselej živel naš rod v Benečiji. V njem ni živel samo teolog, temveč tudi pesnik in pisatelj, likovni ustvarjalec, skladatelj ter še priznan znanstvenik.

Veliki pokojnik je s svojim vsestranskim delom vzbudil v svetu tolikšno zanimanje za Beneško Slovenijo, da so začeli njegovo preteklost in stanje proučevati številni znanstveniki iz mnogih dežel. Doslej obsega, denimo, bibliografija tega ozemlja že skoraj 170 raznih publikacij, spisov in znanstvenih razprav. Zlasti je težko prav oceniti delež Trinka pri proučevanju in stvarnem obravnavanju razmer naše narodnostne skupnosti. Ze leta 1920 je na primer sestavil seznam beneških vasi z izvirnimi slovenskimi imeni ter zraven še ugotovil število naših ljudi, ki so takrat živeli v Beneški Sloveniji.

Ivan Trinka je tedaj duhovni simbol Beneške Slovenije in naši rojaki se ga spominjajo s hvaležnostjo in spoštovanjem. Po njem so imenovali prvo prosvetno društvo, ki so ga osnovali Beneški Slovenci pred nekaj leti v Vidmu. Društvo se je pozneje zavzelo, da bi Trinku postavili spomenik na grobu v Trčmunu. Izidor Predan iz Grmeka pri Hlođiču je pojasnil našemu dopisniku, da so načrti gotovi in odobreni ter bodo spomenik kmalu začeli graditi. Zanj bodo po svojih močeh prispevali mnogi naši rojaki v Benečiji in njihove organizacije.

Spomenik bo v obliki obeliska, vrh katerega bodo villi v bronu masko pokojnika. Posvetilo bo vklesano v slovenskem in latinškem jeziku ter naj bi simboliziralo hotenja Ivana Trinka-Zamejskega, ki je vse svoje izredno plodno življenje stremel za vzajemnim sožitjem med slovenskim in romanskim svetom, ki v Beneški Sloveniji že stoletja sodelujeta in živita drug ob drugem. M. D.

Uspešno premiranje za prihranek

Delovni kolektiv slatinskega podjetja Radenci je letos napolnil povprečno v eni opravljeni delovni uri 23,6 steklenice na delavca, lani pa malo manj ko 22

V slatinskem podjetju Radenci so napolnili v letošnjih prvih devetih mesecih 13.431.000 steklenic z mineralno vodo, v proizvodnem načrtu pa so imeli določenih le 12.880.000. Načrt so presegli za 551.000 steklenic in bi ga lahko še bolj, če bi imeli dovolj embalaže. Storitnost pri delu so povečali od lanskih nekaj manj kot 22 napolnjenih steklenic v eni uri na delavca na 23,6 steklenic, kar je za 7,6%. Z znatno omejitvijo nadur so v devetih mesecih prihranili pri 50% pribitku 350.000 dinarjev. Z ustreznim premiranjem so prihranili pri materialnih stroških 7.335.000 din, od česar so imeli korist delavci in ves kolektiv.

Za normative potrošnega materiala so vzeli lansko povprečno porabo, ki je bila približno enaka onim iz prejšnjih let. Vsak prihranek nad tem normativom ustrežno premirajo. Premije so kmalu vzpodbudile skoraj vse delavce k vestnejšemu opravljanju svojega dela kot v prejšnjih letih. Ker imajo opravka predvsem s steklenicami, se jih pri umivanju, polnjenju in notranjem transportu tudi precej razbije. Letos so v devetih mesecih razbili skoraj za dva milijona dinarjev steklenic manj kot lani v istem času. Tudi pri potrošnji drugega materiala pazijo, da ga ne bi šlo nič v izgubo, saj del prihranka dobijo delavci v obliki premije, ostalo pa ves kolektiv.

V enaki meri, kot so presegli devetmesečni proizvodni načrt, bodo predvidoma presegli tudi letnega, ali še bolj, čeprav letos niso vizirali večjih sredstev v tehnične izboljšave. V letošnjem proizvodnem načrtu so določili, da bodo napolnili 15,6 milijona steklenic, kolikor so jih lani, po doslejšnjem uspehu pa predvidevajo, da jih bodo do konca leta napolnili 16,5 milijona. Pri delu jih med drugim ovira pomanjkanje embalaže, kar najbolj čutijo v jeseni, ko je železniški tovorni promet preobremenjen s prevozom kmetijskih pridelkov. Ker ne dobijo dovolj vagonov, blago stoji v skladiščih, odjemalci pa jim ne morejo dovolj hitro vračati praznih steklenic.

V slatinskem podjetju Radenci pravijo, da bi lahko prodali naš manj dvakrat toliko mineralne

Pripravljanje steklenic v Radencih pred polnjenjem: umivanje, pregled in transport

Kratki so dnevi, prekratki. Mnogim tudi predolgi. Če imaš sobico brez peči, če živiš pod močnim pritiskom najemnika, ki te je že ob sprejemu pripravil na zimo s samoumevnim smehljajem: »Peči v tej sobi ni. Opozorjam vas zaradi zime, da boste vedeli.« Toda takrat je bila na primer pomlad, svetli in sončen dan in kdo bi poleg tolikšne sreče, da je dobil sobo, mislil na mraz. Zdaj je treba misliti. Ljudje iz sobic mislijo, ne da bi to hoteli, misli jim sprožijo občutki.

Zasledoval sem prijatelja. Našel sem ga v knjižnici. »Od kdaj pa si tu vnet za literaturo?« ga vprašam. »Kolikor vem...« Preklinjal me je z odlično kretinjo in žalostnim pogledom oč. Ni hotel, da bi njegovo pojasnilo slišali tudi pri sosednjih mizah. »Veš,« je šepnil, »ne morem si kuriti. Tu je toplo.«

»Ampak, saj stanuješ v novi hiši?« sem podvomil. »Ali nimaš peči? In za drva menda tudi lahko zaslišiš?«

»Imam peč, lepo petico imam. Toda drv nimam, se pravi, lahko bi jih imel, a jih nimam kam djeti. V naši hiši imajo drvarnice samo najemniki. Raje te sprejmejo na stanovanje in lastno spalnico, kot v drvarnico. Nimam prostora, se otepa jo, še sam ne vem, kam bom spravil oziromno.«

»Bedasta reč,« pravim, »ki sodi celo na tako imenitno področje, kot je arhitektura.«

»Da, vidiš, pritlikar ne znajo projektirati,« je rekel. »Samo, da je kakšna betonska jama, potem si jo pregradijo. A to pravico dobijo sa-

»Kam pa si spravil drva?«

»Ne, hotel sem s premogom,« je rekel. »Toda hišnik mi je zamahal dimnik v peč in premo ga tudi nisem

»Kaj sem naredil?«

»Kupil sem električno peč in dva dni je bilo vse v redu. Včeraj pa se je končalo. Aha, vi ste tisti, ki kurite z električno pečjo, me je ustavil hišnik. Človek božji, zaradi vas imamo vsako uro kratek stik. Dva moneta sta še bila tukaj zaradi glavnih varovalk. Kaj pa je narobe, sem vprašal. Napeljava je prebiska, varovalke prilagojene samo za razsvetljavo. Nikakor ne morete ogrevati svoje sobe s pečjo, ker je obremenitev prehuda. Najprej si morajo v kuhinjah skuhati kosilo in večerjo, vmes pa še likanje, hladnilnik in drugi stroji. Vi ste samec, zato morate razumeti, da so prve na vrsti družine. Vašo petico takoj izkopite. Nisem ga ubogal pa mi je snel varovalko. In zdaj sem v temi.«

Poslovil sem se z grenkim občutkom nevolje. Odslej se ga bojim srečati. Po takih srečanjih namreč neprestano razmišljam o gradbeništvu in stanovanjih - in ne morem spati, čeprav sem najemnik in sodim v privilegirano kategorijo stanovančev.

D. Vresnik

dobil. Prve so pisarne in ustanove, potem pridete na vrsto vi - po spisku, so mi rekli.«

»Baje leti ponujajo premog,« sem rekel v opravičilo podjetju. »Zakaj ga takrat nisi kupil?«

»Ljubček, zakaj pa pisarne in ustanove, ki imajo tekoče račune, takrat ne kupijo premoga. Veš, mi navadni državljani smo že navajeni, da kupujemo spomlad česnje, poleti selenjavo in dopuste, jeseni pa kur-

Jesenska melanholija samcev

mo najemniki, višja stopnja državljanov.«

Zvečer sem prijatelja našel v kavarni, nekot navsezgodaj v kolo-dvorski restavraciji. »Veš, toplo je tu,« se je opravičeval. »Nisem vzdržal, včeraj mi je hišnik zamahal dimnik. Prešlo vlačje, je rekel, še tisti, ki imajo kuhinje, komaj kurijo. Kaj hočem. Kuril bi lahko samo okrog polnoči.«

DOLGO PRIČAKOVANO

MIROSLAV RAVBAR: PREGLED HRVATSKE, SRBSKE IN MAKEDONSKE KNJIŽEVNOSTI

Knjiga Miroslova Ravbarja »Pregled hrvatske, srbske in makedonske književnosti« je delo, ki smo ga že dolgo pričakovali, delo, pa katerem je bilo čutiti resnično potrebo, zato smo ga tudi veselili. V bistvu je učbenik in namenjen predvsem šoli, vendar pa bo knjiga prišla prav tudi številnim drugim ljudem, ki se kakorkoli ukvarjajo z jugoslovansko književnostjo, ali pa se tudi samo zanimajo za nekatera njena poglavja ali celo za posamezne osebnosti v njih. Kakorkoli: knjiga je dobrodošla.

Delo je izšlo pri mariborski založbi Obzorja in je po formalni razdelitvi materiala sorodno podobnemu pregledu slovenske književnosti Stanka Janeža, ki je izšel pri isti založbi in je pri njegovi drugi izdaji sodeloval tudi Miroslov Ravbar.

Priročnik obsega nekaj nad 400 strani in je zelo bogato ilustriran, predvsem s portreti pesnikov in pisateljev. Delo je torej dovolj obsežno, če imamo v mislih njegovega sestavljavca, zelo zoženo, če pomislimo na kvantitativno bogastvo gradiva, ki ga obeta in deloma tudi nudi naslov.

Namen in osnovna vrednost knjige je prav gotovo njena informativnost, ki je vsaj pri pomembnejših in starejših avtorjih dovolj izčrpna in pregledna. Vsekakor je treba šteti avtorju v dobro, da je poskušal svoj pregled kolikor mogoče prerešati skozi rešeto kritičnosti, da ni samo paberkoval in uredil nekaj standardnih podatkov, temveč je skušal dati celotnemu delu zaokroženo fiziognomijo. Ob avtorjih in delih, o katerih ni bilo izrekli zgoščene, avtoritativne sodbe drugi, Miroslov Ravbar uporablja tudi njihove oznake, ne pretirano pogosto, z občutkom za mero in nevsiljivo, tako da delo zapuša vtis samostojne, zrele presoje.

Knjiga je razdeljena v osem poglavij: Stara književnost, Humanizem in renesansa, Protestantizem in protireformacija, V razsvetljenstvu, Narodni prerod in romantika, Realizem, Moderna, Najnovejša književnost, in Dodatek: Ljudsko pesništvo in pripovedništvo, ki ga je napisal Stanko Janež.

Posamezna poglavja uvaja avtor z zelo kratkimi, nepretencioznimi, zgolj informativnimi družbeno-zgodovinskimi uvodi oziroma uvodnimi odstavci in se komajda kje z nekaterimi imeni dotakne sodasnih literarnih tokov v Evropi. Mestoma se nanje

sklicuje pri obravnava posameznih osebnosti. Mimo običajnih bio- in bibliografskih podatkov in

kratke literarne oznake se Ravbar z nekaj stavki zaustavi še ob posameznih, značilnejših delih.

Najzanimivejši za širši, izvenšolski krog sta nedvomno poglavji Moderna in Najnovejša književnost. Pri tem obdobju se mora avtor nujno in v večji meri nasloniti na svojo lastno sodbo in zavzeti določeno stališče tudi v primerih, ko stvari še niso do kraja izkristalizirane, do avtorjev, ki so še v razvoju in lahko še tazočarajo ali presenetijo. Ravbar je vsaj informativno obdelal vse, kar je v obravnavanih literaturah izšlo nekje do letošnjih poletnih mesecev. Opri se je tako rekoč na ves razpoložljiv literarnozgodovinski in kritični material, ki obravnava našo tekočo književnost. Tako imenovana moderna in najnovejša književnost sta po svojih intencijah in pojavih zelo raznoliki, s številnimi obrazi in barvami, ki nedvomno močno vplivajo tudi na mnenje o njihovi umetniški vrednosti.

Miroslov Ravbar je skušal biti pravičen enim in drugim tendencam, čeprav ni more skriti nekoliko večje naklonjenosti tako imenovanim zmernejšim strujam in pojavom. Mestoma morda nekoliko moti v glavnem še vedno izključno publicistični, če ne celo skoraj polemični izraz »modernizem«, s katerim Ravbar označuje živopisan mozaik dela sodobne književnosti, največkrat z rahlim negativnim predznakom.

Seveda pa je to poglavje, ki je že po svojem značaju tako, da ga je mogoče obravnavati bolj s publicistično-kritičnimi kot pa z literarnozgodovinskimi merili, ki so največkrat korigirana sinteza prejšnjih. Pregled hrvatske, srbske in makedonske književnosti, kakršnega imamo zdaj pred seboj, je knjiga, ki je svoj namen dosegla in bo mnogim v nevsiljivo pomoč pri njihovem študiju ali pri občasnem zanimanju za to ip. ono iz jugoslovanske književnosti.

C. Zlobec

Sir Malcolm Sargent

Sir Malcolm Sargent, najznamenitejši dirigent Velike Britanije, je rodom iz Stamforda v pokrajini Lincolnshire. Diplomiral je leta 1919 in je bil najmlajši doktor glasbe v Angliji.

Sprva se je bavil predvsem s skladateljevanjem, vendar se je prav kmalu pokazal njegov smisel za dirigiranje. Po izrednem uspehu, ki ga je dosegel s prvo izvedbo opere »Hugh the Drover« Vaughana Williama, ga je angažiral Kraljevski filharmonični orkester za program angleških skladb. Skupno s Sirom Thomasom Beechamom je vodil festival v Leedsu. Nekaj let za površje je bil stalni dirigent Filharmoničnega orkestra v Liverpoolu. Leta 1950 je prevzel mesto glavnega dirigenta pri B. B. C. Neposredno pred tem prvym gostovanjem v Jugoslaviji je Sir Malcolm Sargent dirigiral v Buenos Airesu in v Lizboni.

Na petkovem koncertu v Ljubljani dirigira uvertura »The Wasps« Vaughana Williama, Brahmsov Koncert za violino in orkester in I. simfonijo Jana Sibeliusa.

PISAN IZBOR

NOVOSTI ZAGREBSKIH IN BEOGRAJSKIH ZALOŽB

Med desetimi že objavljenimi knjigami »Srbska književnost v stoletjih«, ki jih skupaj izdajata Matica srbska iz Novoga Sada in Srbska književna zadruga iz Beograda, sta med drugim izšla po en zvezek izbranih del dveh zelo aktivnih pisateljev, ki sta delovala med dvema vojnama. To sta Rastko Petrović in Momčilo Nastasijević, ki sta oba že v grobu in so se ju naši založniki spomnili šele zadnji čas. Drugi zvezek Petrovićevega ustvarjanja se izide. Petrovićeva dela je za ta izbor določil Marko Ristić, ki je o pisatelju napisal tople uvod s precej drugačnimi zaključki, kot so bili tisti, ki jih je pred leti v svojem znanem eseju »Trije mrtvi pesniki«. Petrović je izrazil kot pesnik in prozaist, pa je revija »Delo« predlanskim v nadaljevanjih tiskala njegov obsejni še netiskani roman »Dan šest«, ki bo kmalu izšel v posebni knjigi. Dela tihega, samotarskega pesnika Momčila Nastasijevića je izbral znani mladi kritik Borislav Mihajlović in za dvajsetletnico pesnikove smrti dostojno prikazal občinstvu delo tega svojevrstnega mojstra srbske besede, ki je bil po zadnji vojni čisto zapostavljen.

Ime Karlovanke Dragoje Jarnević (1812–1875), pesnice in pisateljice ilirske dobe na Hrvatskem, o kateri je pisal celo Jovan Skerlić, je že dolgo popolnoma pozabljeno. Ta izjemno napredna žena je od svojega dvajsetega leta do smrti pisala dnevnik, o katerem so naši književni zgodovinarji pogostokrat pisali, tiskan pa ni bil nikoli. Rokopis obsega skoraj 1200 strani in pomeni dostojno zrcalo dobrih štiri-desetih let v hrvatskem javnem življenju. Pred kratkim je zagrebska založba »Znanje« izdala izbor iz tega dnevnika, kakor ga je pripravil za tisk Stanko Dvoržak. Knjiga pomeni zanimivo branje in marsikdo novo osvetlitev posameznih osebnosti in dogodkov od začetkov ilirizma do srede sedemdesetih let minulega stoletja.

V znani zbirki jugoslovanskih književnih antologij, ki jih izdaja beograjski »Nolit«, sta zapovrstvo izšli dve knjigi z naslovom »Antologija hrvatske drame«. Prvi zvezek obsega hrvatsko dramo od Marina Držića do konca minulega stoletja, druga pa štiri drame novejšega časa, namreč »Hassanaginico« Milana Ogrizovića, »Požar strasti« Josipa Kosora, »Pustolovac pred vrati« Milana Begovića in Krležovo delo »V agoniji«. Knjigi je uredil Marijan Matković.

Slikar in pisatelj Ivan Kušar je pri založbi »Stožer« v Beogradu tiskal svoj drugi mladinski roman pod naslovom »Koko in duhovi«. Gre za mladega (rodil se je 1933. leta) in nadarjenega hrvatskega pripovednika in prevajalca. Predlanskim mu je Matica hrvatska tiskala mladinski roman »Poplah na Zelenem vrhu«, Društvo hrvatskih književnikov pa novelsko zbirko »Trenutek v naprej«, še to jesen pa izide pri beograjskem »Nolitu« njegov roman pod naslovom »Razapet izmedju«, druga knjiga proze pa v Zagrebu. Posebnost Kušarove mladinske ustvarjalnosti je izredno živahno pripovedovanje, takorekoč sam dialog, pa še to, da svoje romane sam ilustrira (absolviral je zagreško Umetniško akademijo). Hkrati je treba opozoriti na njegov izjemno plastični in izvirni jezik.

Akademik Siniša Stanković je v založbi »Kultura« v Skopju izdal obsežno poljudno znanstveno delo o Ohridskem jezeru, pisano v srbohrvaščini. Avtor pol stoletja proučuje to izjemno je-

Kakor posnemam iz »Le Figaro littéraire« z dne 18. oktobra t. l. je v La Neuville Vault (Oise) v Franciji umrl, star 88 let, francoski pesnik in prevajalec Phileas Lebesgue. Njegovo ime bo utegnito biti znano samo podrobne- mu poznavalcu francoske književnosti. Smrt tega predsednika Akademije francoskih provinc je komaj mogla vzbuditi pozornost v samem Parizu, tem manj bi jo vzbudila pri nas, če ne bi bil Phileas Lebesgue prijatelj slovenske kulture. To je tem bolj presenetljivo, ker je bil Lebesgue po poklicu kmet, ki je sam obdeloval svojo zemljo, pri tem pa pisal pesmi in prozo ter preobdelal zlasti v »Mercure de France« in v nekaterih drugih obzornikih svoje članke o književnem življenju drugih narodov. Ukvarjal se je zlasti z novogrško, brazilsko, portugalsko in slovensko književnostjo. V slovensčini se je za bistri kmetovalec tolikanj izuril, da je lahko bral naše časopise in knjige, ki mu jih je dolga leta prizadevno pošiljal pokojni dr. Anton Debeljak. Lebesgue je za-

nimala tudi usoda našega naroda in je leta 1928 priobčil v tedniku ZIS svojo poslanico Slovencem z izvirnim naslovom »Chers Slovénes, mes amis«. »Vi ste od šestega stoletja,« pravi v tem spisu, »sprednja straža slovanskega sveta in ste morali skozi številna leta plačevati to s svojo svobodo.« Lebesgue navaja Mickiewiczev stih, da je beseda močnejša od meča, in omenja svojo pot skozi Gradiško, Gorico in Vipavo, kjer ga je marsikaj spominjalo njegove lastne domovine in kjer je spoznal (v časih, ko je slovensko Primorje pripadalo Italiji) usodo zatiranega naroda. — Vsekakor bi kmalo izbrskati iz starih letnikov francoskih revij, v katerih je sodeloval ta originalni francoski deželan, kaj vse je pisal o Slovencih in naši književnosti. Naj bodo vsaj te vrstice simbolična krizantema na grob tega častljivega prijatelja slovenske kulture, moža, ki nas je cenil iz daljave in ki ga je v daljni francoski provinci dolga leta mikala podoba slovenske dežele in usoda njenega ljudstva. B. B.

OTVORITEV SEZONE V SENTJAKOBSKEM GLEDALIŠČU V LJUBLJANI

Borštnikov »STARI ILIJA«

Za 100-letnico rojstva velikega slovenskega igralca in režiserja Ignacija Borštnika je Sentjakobsko gledališče v Ljubljani ob otvoritvi sezone uprizorilo njegovo ljudsko igro v treh dejanjih (štirih slikah) »Stari Ilija«. S to svojo igro, ki ji je za prvo uprizoritev pred skoraj sedemdesetimi leti petje uglasil Andrej Vavken, je Borštnik po dramatičaciji Tavčarjeve novele »Otok in Struga« uvedel v slovensko dramatiko izvirno ljudsko igro alpskega okolja, ki so ga dosihmal poznali le iz prevodov in lokalizacij avstrijskih nemških dramatikov, med njimi sprva slovenski koroški odpadnik Morra in pozneje Anzengruber. Zlasti je nedvomno, da sta ta dva kumo-

vala tudi Borštnikovi izvirni ljudski igri, čeprav se izživlja v naši domačnosti. Kljub dobremu poznavanju odrske tehnike po Borštniku razodeva »Stari Ilija« napake, ki so jih opazili že pri prvi uprizoritvi in so tembolj dandanes vidne obiskovalcem gledališča. Ne glede na to, da dramatik ne razvije konflikta iz razrednega nasprotja, temveč gradi zgodbo na motiviki osebne maščevalnosti ob starodavnem nasprotovanju hlapca in košatega gospodarja, pa je dokaj posebnostna figura starega Tomaža Ilije. To ni vaški norček in tepček, ki se ga je pozneje polastila slovenska ljudska igra in katerega drugi pol zastopa tu v Borštnikovi igri goodec Gojšan, ampak

vsedopuščajajoča, v življenju hudo preizkušena oseba, katere npravnost osvaja svojo okolico. Ne mislimo na to, da bi bil Borštnik s tem ustvaril predhodnika Cankarjevemu hlapcu Jerneju, pač pa je postavil na oder simbolno podobo (četudi dokaj negibčno in dramatsko vse preveč pasivno) osebe, ki se je skrivila pod življenjskim načelom »vse potrpeti«. Igra je režiral kot gost Hinko Košak. Uprizoritev je razodevala težave, ki jih je imel z igro (četudi je zadel okolje), bodi v prvem dejanju, katerega polovica poteka v nedramatski, dokaj razblinjeni pripovedi, bodi v drugem, ki očitno zahteva večji prostor, kakor ga more nuditi ozki in plitki odreček gledališča. Tudi so igralci prenekaterikrat uha-jali prek režiserske pogojene strnjivosti odrskega dogajanja; kar se pa tiče množičnih prizorov, smo jih večkrat videli bolj žive na tem odru. Režiserja je podpirala scena arh. Sveta Jovanovića v skeletnem, iluzijo izživajočem načinu, zanimivem zlasti v zadnjih dveh slikah.

Igralci tega ansambla razodevajo marsikakšno nadarjenost, če bi se v znatnejši meri osvobodili stereotipnosti. Pri tem izvezemamo vloge, ki so po dramatikovi zasnovi in izvedbi težke (Marijana, Lucija). Glavno vlogo Tomaža Ilijo je podal v skladu s pisateljevim namenom pasivno in zadržano Karus, vsekakor ena bolj-ših vlog tega igralca. Nadarjenost je zlasti pokazal Stefančič kot Tone, osvoboditi pa se mora patosa.

Morda so se igralci res trudili, da prispevajo čim več k zgodovinski ponovni uprizoritvi Borštnikove ljudske igre. Morda bo njihov doprinos boljši pri ponovitvah igre, ki je s tem stopila po daljšem presledku v novo slovensko gledališko stvarnost. Veno

zero sredi Balkana in življenje v njem, ki pomeni čisto samosvojo svet. Tri sto strani obsega-joča knjiga je ilustrirana, kar bo še bolj pritegnilo bralca.

Izmed prevodne literature opozarjam le na nekaj najpomembnejših del. To so »Dublincani« Jamesa Joyca, ki jih je izdala beograjska »Prosveta«, »Zid« Jean-

Paula Sartra (»Epoha«, Zagreb), nova izdaja Cervantesovega »Don Quijota« v prevodu ranjkega Ise Velikanovića, ki ga je popravil in dognal Josip Tabak (založba »Naprijed«, Zagreb) in pa »Eseji o književnosti« Františka Salde, ki so v prevodu profesorja dr. Jonkeja izšli pri »Mladosti« v Zagrebu. T. P.

France Peršin: Avtoportret (1955). Z razstave »Avtoportret na Slovenskem« v Moderni galeriji

IZ KINEMATOGRAFSKIH DVORAN

DVA SPOMINA

»DEKLE Z NASLOVNE STRANI« IN »ČRNE RUTE«

O kratkih filmih le redko pišemo. Toliko jih je in tako naglo in čisto skoraj neopazno gredo mimo nas. Vendar so nekateri, ki nas s svojo vsebinsko močjo, a svojo kratko in

skopo zgodbo, pestro in živo sliko pritegnjejo bolj kot običajno, ki v nas vzbudijo nešteto skritih in bolečih spominov, spominov na nedavno preteklost, ki je zgorala v naš čas toliko nepozabnega. In prav o tem nam govori dva kratka filma — »Dekle z naslovne strani«, ki ga je izdelalo podjetje Avala v režiji Purije Djordjevića in je bil na letošnjem puljskem festivalu nagrajen za najboljšo režijo kratkega filma, ter »Črne rute« v izdelavi »Lovčev filma«, ki je za scenarj V. Vlatkovića dobil zlato plaketo »Arena«.

Oba filma sta majhen izrez življenja, drobci tistih bolečih vojnih dni, ki so zarisali svojo senco v naša doživljanja in so danes le še spomin. Prva je pretresljiva, režisro in scenarju v detajle izdelana pesnitev v spomin mladi, neznan partizanski, ki je živel in potem odšla za vedno, ne da bi vedeli za njeno ime. Iskante na pohodih, med ranjenci, talci in preživeli je bilo zaman, zaman čakanje in upi, ostal je samo njen vred, brezskrbni in ljubeč obraz na majhni, obledeli sliki.

Drugi film pa govori o sedmih slovenskih ženah v vasi Strmec pod Mangartom, ki jim je vojna razoral domove, jih oropala mož, bratov in sinov. Zdal se samo, zapuščen in njih življenja teča osamljeno in puho v tih gorski vasi je dolga leta. Val so se izselili v dolino, le njih sedem bo ostalo tu, kjer so njihovi domovi, njihovi najdražji in kjer bodo nekod tudi same zaključile svojo težko, osamljeno življenje.

Veliko zanimanje za našo književnost

Zadnje mesece so v tujih založbah izšla številna novejša dela naših književnikov, zlasti Iva Andrića

Pozornosti tujih založnikov čedalje bolj vzbujajo jugoslovanska književnost, zlasti novejša in najnovejša dela naših pisateljev. Nedavno je navezala stike z našo avtorsko agencijo med drugimi dunajska založba »Oswald Möbius Verlag«, ki se zanima za našo sedanjo književnost nasploh.

Ta dni je bila sklenjena tudi pogodba z italijanskim založniškim Aldom Mattelo iz Milana, da bo izdal v zbirki »Najlepše novele sveta« Krležovo »Barako 5b«.

V isti zbirki je bila jugoslovanska književnost letos zastopana s povestjo Antonija Isakovića »Zilca«. Tudi za dela nekaterih drugih naših pisateljev se založbe v mnogih tujih deželah zelo zanimajo. V raznih deželah so izdali zadnje mesece največ del književnika Iva Andrića, zelo pa se zanimajo tudi za dela Branka Čopića, Ranka Marinkovića, Mihaela Lalića, Ivana Cankarja, Otona Župančiča, Petra Levca in drugih.

Prizor iz II. dejanja igre »Stari Ilija« Ignacija Borštnika v uprizoritvi Sentjakobskega gledališča v Ljubljani

Moja krizantema

Druga novembra leta 1941, takrat ko sem to doživel, sem imel 10 let. Vojna je naša družina — bilo nas je pet — prenetila v kočevskih Dolenjih Lazih. Stanovali smo pri Babarjevih, v pritličju enonadstropne hiše na robu vasi. Razen naše je v Dolenjih Lazih živela le še ena slovenska družina.

sošolec, pa se je od mraza in strahu ves tresel.

»Zakaj ste pribežali v našo vas?« sem vprašal Miheca.

»Sinoči ob desetih je prišlo iz radoške hoste trideset mož in fantov s puškami. Dali smo jim večerje, spat pa so šli na Plutov pod. Komaj sem zaspal, že je začelo pokati po vasi. Prišli so Italijani in zažgali Plutov pod in hišo, na moše in fante, ki so spali na podu, pa streljali z mitraljezi in puškami. Ti ne veš, kako me je strah...« je zajokal Bučarjev Mihec.

»Le kaj bo, ko nam je vse zgorelo?« so jokale ženske iz Gornjih Laz. Jokale so do jutra...

Ko se je zdanilo, sem se nasklonil na komolec in gledal skozi okno. V vasi je bilo polno italijanskih vojakov. Kočevarji niso še nobeno jutro vstali tako zgodaj. Že navsezgodaj so vriskali, metali klobuke v zrak, napregli vozove in se odpeljali. Sonce je komaj vzšlo, ko so v vas že pripeljali dva polna voza mrtvih fantov in mož.

»Zdaj moraš pa v šolo!« mi je rekla mati in me potegnila z okna. V torbo mi je zložila vse knjige in mi odrezala velik kos kruha za malico.

»Na, mama, kruh, danes ne bom lačen!« sem rekel materi, vzela je torbo kruh in ji ga vrnil.

Na postajo sem šel sam. Italijanski vojaki so spremljali na Uršna sela vozove z mrtvimi fanti in možmi. Tisti dan so se med italijanske vojake pomešali vsi kočevarji, zato sem šel na postajo sam, daleč za vojaki in vozmi s pobitimi možmi.

Na postaji so kočevarji udarili po konjih in zapeljali na Bobarjeve hiše.

»Kaj je že jutro?« sem vprašal mater.

»Ni še! Kar spi še, šele dve je ura!« je šepnila mati. »Pst, tiho bodi!« Mati je poslušala.

»Mama, kdo zunaj joka?« sem vprašal mater. Zasutil sem nekaj hudega.

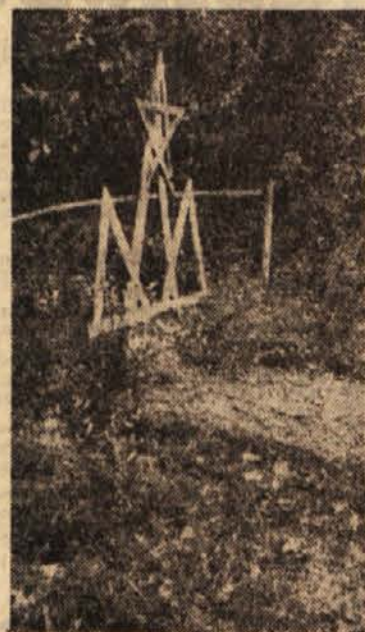
»Tiho bodi. Ne vem!« je šepnila mati. Takrat pa so ljudje, ki so pritekli iz Gornjih Laz in zunaj jokali, že trkali na vrata vrata. Ko je mati vežna vrata odklenila, je prišlo v lizo vse dolno žensko in otrok iz Gornjih Laz. »Laze gorijo, naše Laze gorijo,« so kar naprej jokali otroci in ženske. Bučarjev Mihec, moj

veliko jama. Ko je bila jama dovolj globoka, so pometali vanjo vse mrličje z vozov in jo zasuli.

Drugo jutro sem utrgal doma na vrtu krizantemo in jo skrll pod plašč. Šel sem daleč okrog postaje, samo da bi prišel skrivoma na Bojančevo njivo. Blizu pokopališča sem srečal Pakarjevo. »Ije ste bili tako zgodaj, teta?«

»Tam,« je rekla in pokazala na Bojančevo njivo. »Tam, pa tiho bodi!«

Ponoči je snežilo, steza na Bojančevo njivo je bila sveža. Največ stopinj je bilo okrog velikega kupa sveže zemlje sredi njive, na zemlji pa je bilo za celo naročje krizantem iz vaških vrtov. Tudi jaz sem svojo krizantemo položil k temu velikemu šopku, ki so ga prinesli ljudje iz okoliških vasi, iz žalosti in ljubezni do tistih, ki so počivali pod svežo zemljo. Vinko Blatnik

Grob padlega parizana

Ko odpada listje

(Ob Dnevu mrtvih)

V pozni jeseni, ko že odpada listje in ucvetijo zadnje rože, praznujemo Dan mrtvih. Na ta dan se vsako leto spominjamo umrlih svojcev, znancev in prijateljev ter v spomin nanje polagamo na grobove cvetje.

Na ta dan se spominjamo tudi vseh tistih, ki so dali svoja življenja zato, da mi živimo v svobodni domovini. Počastimo jih s spominskimi svečanostmi ob spominskih ploščah in spomenikih.

Mnogo je grobov, ki ta dan le niso posuti s cvetjem, toda na njih je odpadajoče listje, ki v vetru šelesti svojo poslednjo pesem. Taki so grobovi v temnih gozdovih in v njih spijo poslednje spanje junaki, ki svobode niso dočakali.

Spominu mrtvih so posvečene tudi mnoge pesmi. V njih izpovedujejo pesniki svoja čustva in misli.

Ena izmed takih pesmi pravi:

Sredi naše vasi nizka gomila leži.
Nekdo je tam v boju pal zato, da bi jaz ostal.
Sredi naših gozdov mnogo je mnogo grobov.
Tam je moj očka, moj brat —
tja pojdem lučko prižgat.

V mesecu odpadajočega listja se bomo še v prihodnje spominjali umrlih. Anica Zupanc, dijakinja, Store

PRED JUGOSLOVANSKIM KONGRESOM TELESNE KULTURE

Kaj mora znati pionir-športnik

Vsak pionir bi bil rad tudi športnik. Seveda, če hoče biti športnik, se mora vaditi in se mora marsičesa naučiti. Ni dovolj, če se zanima samo za športne tekme in za uspehe, ki jih dosežejo Lorger, Brinovec, Jemc, Kristančič in drugi. Če pozna naše športne prave in rekorde v atletiki in plavanju, tedaj je lahko dobro informiran gledalec, športnik pa še ne. Kdo je potemtakem športnik? Samo tisti, ki se tudi sam vadi, ki sam trenira in kaj zmore.

V naslednjem bomo povedali, katere spretnosti so primerne za pionirje in katere bi naj vsakdo obvladal. Kaj naj bi postavili na prvo mesto: plezanje, plavanje ali igro »med dvema ognjema«?

Odgovor: Pionir mora znati plezati, pa tudi plavati in igrati med dvema ognjema. Najpomembnejše pa je seveda plavanje. Zakaj plavanje? Zato, ker je plava-

nje zares potrebno in ker so neplavalci marsikdaj v nevarnosti za življenje.

Od pionirjev ne moremo pričakovati, da bi bili posebno močni ali vzdržljivi. Saj so še otroci, ki po malem rastejo in se po malem razvijajo. Spretni pa so lahko in hitri tudi!

Vsakdo se lahko sam prepriča in sam preizkusi, če je spreten ali ne. Če zna napraviti »skrčko« — čez kozo ali čez sotelovalca, če zna preval naprej in nazaj, če zna kaj rokometa in košarke, tedaj je lahko brez skrbi, da je spreten. Spodobni pa se, kajpada, da je pionir tudi hiter! Zato se le naj preizkuša v hitrem teku na 20 do 40 m.

Kako pa je glede telesne moči? Pionirji še ne morejo biti posebno močni. S tem pa seveda še ni rečeno, da bi smeli biti slabotni. Če imajo toliko moči, da lahko

plezajo po plezalih v telovadnici do stropa in da napravijo vzmik na drogu, tedaj je ravno prav.

V glavnem smo že odgovorili na vprašanje, kaj vse mora znati

prav, da znajo slovenski športniki tudi smučati. Kako puste bi bile zime, če ne bi poznali niti smučati niti sani ali drsalk. Marsikomu so smučke nad vse priljubljena igrača, marsikomu pa tudi nad vse koristno prometno sredstvo.

Tako smo na kratko odgovorili na vprašanje, kaj vse mora znati znati pionir športnik. Dodamo naj še to, da je veliko boljše, če se nauči plavati, plezati, smučati itd. v otroških letih, kakor pa pozneje. Pozneje je ni več tako spreten in gre vse težje. Kdor se kot pionir nauči različnih športnih panog, bo lahko pozneje, ko bo odrasel, izvrsten tekmovalca.

Na jugoslovanskem kongresu telesne kulture, ki bo od 6. do 8. novembra t. l. v Beogradu, bomo razpravljali tudi o tem, kakšna bi naj bila šolska telovadba, da bi se pionirji in pionirke že v šoli seznanili z najpotrebnejšimi športnimi panogami. D. U.

O človeških napakah

Jupiter je ljudem naložil dva bisagi: prvo, napolnjeno z lastnimi napakami, nam je obesil na hrbet, drugo, težko zaradi tujih napak, pa na prsi. Zato svojih slabosti ne moremo videti, smo pa ostri sodniki, kakor hitro drugi kaj zagrešijo.

Po Fedru

Vam je znano, da...

— je jugoslovanska nogometna reprezentanca prvič nastopila leta 1920 na olimpiadi v Antwerpenpu?

— je bil prvi nogometni klub pri nas ustanovljen leta 1901 v Subotici?

— odbojka izvira iz ZDA, od koder so jo prinesli ameriški vojaki v Evropo v prvi svetovni vojni?

— stane potniška prekocean-ska ladja 25 milijard, potniško letalo pa 2 milijardi dinarjev?

— je papir 350 vrst?

— so papirgo prinesli iz trop-ske Amerike v Evropo v 16. stol.?

— so začeli pri nas gojiti para-dižnik šele v 20. stol.?

— so prvo vaterpolo tekmo igrali v Londonu leta 1874, prva pravila te igre pa so bila objavljena leta 1887?

TANJA

Vsak pečer Tanja zre v nebo in gleda, gleda zvezdice, kot da se smejo, smejo in mežikajo, kakor njene poredne oči.

Zjutraj, ko se zbudi, pogleda v nebo, a zvezdic ni.

Kje so?

»Jaz sem jih pobralo,« se sončece zameje.
»Ko leglo za gore bom spat, jih bom zopet prižgalo.«

Vladimir Brun.

NAGRADA

Križanko »V šolo« je pravilno rešil in bil izrebran Jurij Gričnik, Resnik 34 na Pohorju, pošta Zreče. Iskreno čestitamo!

Podlemu partizanu

(Svojemu stricu v spomin)

V samotni tih tam, leži mlad partizan. Ze grob prerasel je plevel, le ptiček poje mu vesel.

Rada grob bi poiskala, da bi zemljico zrahljala. Oddožiha bi se Ti za tisti dan, ko padel si, mlad partizan.

Rina Zaplotnik, Kranj

jančevo njivo ob pokopališču. Za partizane ni bilo mesta na pokopališču. Tu na njivi so skupali

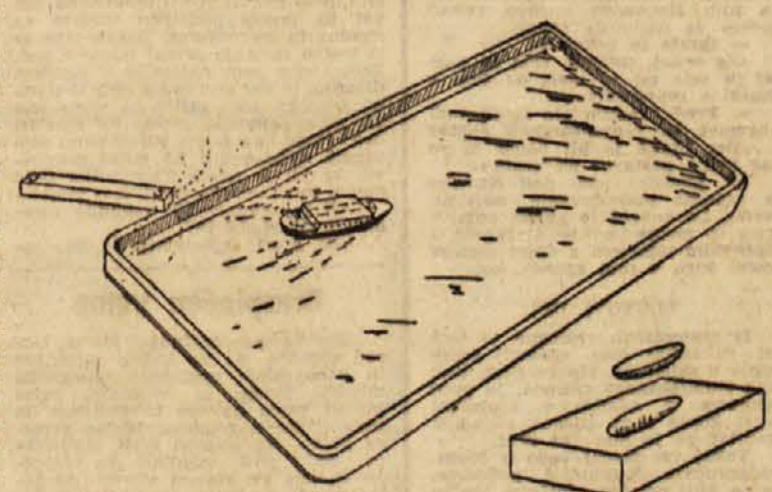
Magnetna ladjica

Vsak magnet ima dva magnetna pola: severnega in južnega. Če imamo več magnetov, lahko ugotovimo, da se medsebojno privlačijo le nasprotnimenski poli (n. pr. severni z južnim in obratno), medtem ko se istoimenski medsebojno odbijajo (severni s severnim in južni z južnim). Prav to pa lahko sijajno uporabimo za upravljanje male magnetne ladjice z močnejšim magnetom. Ladjico si izdelamo iz tanke juvidurne plošče (karkšne dobite v trgovinah s polivinilom), katero potopimo v vrelo vodo, da se omehča, nato pa jo oblikujemo z vtisom v mali leseni kalup (kakor je prikazano na spodnji skici). Model ladjice zgoraj lepo obstrizemo, vanj vstavimo majhen podolgovat magnet in cel trup preleptimo z drugo ploščico, ki ima obliko trupovega izreza. Tej lahko dodamo še malo kabinito. Kdor ne bi imel pri roki tako majhnega magnet, si ga

lahko napravi iz primerne kosa jeklene osi, katero omagnetni s potezanjem po enem od polov kakega močnejšega magnet.

Ko smo magnetno ladjico izdelali, jo vložimo v posodo z vo-

kar zavist od tega, ali ta pol učinkuje na nasprotno ali na istoimenski pol magnetu v ladjici. Z obračanjem magnetu jo bomo pad mogli pritegniti ali odvrčati od njegove neposredne bližine, tako

do. Posoda pa naj ne bo železna, temveč iz aluminija ali kake nekovinske mase. Se najlaže bo uporabiti kako porcelansko skledo. Ladjica bo v njej seveda mirovala, brž ko pa se bomo z robom posode približali njej z enim od polov močnejšega magnet, se bo začela približevati ali oddaljevati.

da bo po naši mili volji plula sem in tja po gladini v posodi.

Kdor je spreten, si bo lahko na podoben način napravil celo brodogoj in tako posamezne ladje upravljal z enim ali celo več magneti hkrati. To bo zelo lepa zabava za otroke vaše okolice.

Miloš Macarol

Jesen ob Ljubljanci

PISMO

Spoštovani tovariš urednik! Dovolj mi, da se Ti najprej predstavim. Sem eden izmed tistih, ki vedno radi prebirajo prispevke v »Pisani trati«. Kot Tvoj stalni bralec in naročnik sem se končno tudi jaz odločil, da Ti pošljem nekaj skromnega.

Hočem biti kratek, toda saj veš, dragi urednik, da se z eno besedo ne da vse povedati.

Namenil sem se, da Ti bom še večkrat kaj poslal, kljub temu, da bo vse to vrženo v koš; ne bom vrgel puške v koruzo. Vem, začetek je težak.

Prvo, kar Ti pošljem, je razglednica iz mojega rojstnega kraja: »Jesen ob Ljubljanci«. Veseli me fotomaterstvo. Slika je popolnoma moje delo.

Ladislav Ulčakar, Zelog 116

POPRAVEK

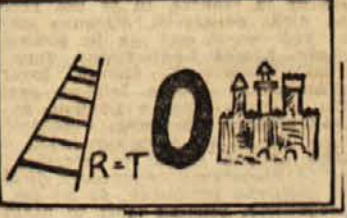
V predzadnji številki smo objavili šahovsko igro »Skoči«. Se-stavljavcu se je vrnila napaka, kar ste gotovo sami opazili. Prosimo, da nam to oprostite.

Nagradna križanka »Košarka«

VODORAVNO: 3. papir, ki se uporablja v kemiji, 6. tekočina v žilah, 7. žensko ime, 8. ZDA (srbo-hrv.), 9. kovina, 10. igralna karta, 11. veznik, 13. žensko ime, 14. narobljen, 16. član družine, 17. časovni veznik.

NAVPIČNO: 1. puščavska rastlina, 2. medmet, 4. priimek najbolj popularnega jugosl. košarkaša, 5. žensko ime, 12. priimek najboljšega jugosl. košarkaša, 14. reka v Egiptu, 15. osebni zaimek, 18. kratica za Organizacijo združenih narodov.

Rešitve pošljite do 9. novembra t. l.

SEJA UPRAVNEGA ODBORA NOGOMETNE ZVEZE SLOVENIJE

Škodljiva nejasnost

V klobčiču zamotanih pravil neustrojnega statuta nogometne organizacije

Ljubljana, 29. oktobra. — Na današnji, četrti redni seja upravnega odbora Nogometne zveze Slovenije pod predsedstvom Stanka Lavriča, so razpravljali o nekaterih predlogih za Kongres telesne kulture in o delu mladinske komisije pri NZZ. Kot član upravnega odbora NZZ je poročal o njegovih treh zadnjih sejah tovariš Dernač.

Največ so na teh sejah razpravljali o osmi točki tega kongresa, ki zadeva kvaliteto, množičnost in štipendiranje nogometašev. Zavzeli so stališče, da bi moral imeti nogomet sprčo uspehov v mednarodnem merilu poseben status. Tovarši Miha Tripalo pa je dejal, da sedanji sistem ne ustreza in da dovoljuje sabotiranje predpisov in razne finančne prekrške.

EVROPSKI NACIONALNI NOGOMETNI POKAL Naš prvi nasprotnik Bolgarija

Pariz, 29. okt. Evropska nogometna unija je danes objavila termine za srečanja evropskega nogometnega pokala. Kvalifikacijsko srečanje med Irsko in CSB bo 5. aprila 1959 v Dublinu, povratno pa 10. maja v Pragi. Srečanja I. kola so:

Madžarska : SZ (povratilno srečanje) 27. sept. 1959 v Budimpešti. Prvo srečanje je dobila SZ 18. sept. v Moskvi s 3:1.

Poljska : Spaulja 21. junija ali 5. julija v Varšavi in 4. okt. v Madridu. Vzhodna Nemčija : Portugalska 24. maja in 27. junija v Lizboni.

Jugoslavija : Bolgarija 31. maja v Beogradu in 25. okt. v Sofiji.

Turčija : Romunija 2. novembra letos v Bukarešti in 29. aprila v Carigradu.

Francija : Grčija 3. decembra v Atenah. Prvo srečanje je dobila Francija v Parizu 1. oktobra s 7:1.

Avstrija : Norveška 20. maja v Oslu in 23. sept. na Dunaju.

Zmagovalci srečanja Irska : CSB so bo srečal z Dansko. Zmagovalci iz prvih kol se bodo kvalificirali v četrtfinale.

ter ugodnosti, ki pa jih potem zahtevalo tudi igralci in klubi nižjih kategorij.

Na teh sejah so ugotovili, da sta Sportna zveza in Nogometna zveza premalo povezani, in sicer predvsem zaradi tega, ker je NZZ finančno neodvisna. Da bi izboljšali to stanje so se dogovorili za skupno pot, ki so jo formulirali v treh točkah:

večja enotnost v statutih in pravilih, da pa se pri tem športne zveze ne bi vtkale v delo nogometnih organizacij,

da bi vodili mednarodno politiko iz enega središča in tekmovalni sistemi vseh zvez naj bi stoneli na enotnih načelih.

Člani upravnega odbora Nogometne zveze Slovenije so se strinjali s tem, da so v nogometu številne slabosti, ki jih je treba odpraviti na ta način, da potegnemo ostro mejo med amaterji in neamaterji, ki bi jih lahko imenovali tudi profesionalce, vendar pa pri tem ne bi posnemali razne sisteme na Zahodu, marveč bi morali neamaterstvo vskladiti z našimi splošnimi moralnimi načeli in z našimi ekonomskimi razmerami nasploh.

Precej sredstev je bilo potrženih, nisimo pa dosegli zaželjenega namena, ker jih nismo pravilno kanalizirali in družbeno nadzirali. Člani upravnega odbora NZZ so bili mnenja, da je treba takemu stanju odločno napraviti konec. Sredstva za tako imenovani atraktivni nogomet (prva in druga zvezna liga) bi morali zainteresirani zbirati iz posebnih virov.

Vse te predloge in pripombe bo upravni odbor NZZ posredoval Sportni zvezi Slovenije in seznanil z njim kongres telesne kulture. Čeprav od njega ne pričakujemo, da bi mogel moč izboljšati stanje, vendar pa se od njega nadeja načel, po katerih bi si lahko ustvarili jasno sliko o perspektivah telesne kulture v Jugoslaviji.

Ze skupščina NZZ je ugotovila, da naši klubi premalo skrbijo za vzgojo naraščanja in da s njim sistematično ne delajo. Zato je potreben enoten koncept, kar zadeva sistem treniranja pionirjev in mladine, pri katerem pa ne bi smeli pozabiti na vzgojo mladih sportnikov.

Kar zadeva mladinsko tekmovalstvo, so sklenili, da bi mladinska komisija vnovr pretresla vse možnosti in pripravila tudi finančne pokazatelje, kakor bi se upravni odbor odločil ali bo tekmovalstvo potekalo tako kot doslej — po podvezah in zaključnih turnirjih, ali pa bodo tekmovalci podzvezne reprezentance med seboj. Prihodnje leto bodo namreč na državnem prvenstvu uvedle deleževle le republiške mladinske reprezentance in ne klub; kot doslej.

Na prvi prihodnji seja upravnega odbora bodo razpravljali o trenerški organizaciji in njenih problemih.

Jeseniški hokejisti na ledu

Nova imena med igralci prvega moštva, ki ga bo vodil poljski trener

Jesenice, 29. okt. — Danes popoldne so jeseniški hokejisti prvičkrat v letošnji sezoni stopili na ledeno ploščo. Ekipi jeseniške železarnice in Dolinarja, ki se je poslovil od tekmovalstva in se posvetil pionirstvu. To vrzel bomo skušali nadomestiti z mladimi igralci Albinom Felcom, Viktorjem Tislerjem, Milanom Vidmarjem, Francem Smolejem in Demšarjem, ki so že igrali v B moštvi. K tej petorici lahko pristojneje še Noča, ki se je vrnil iz JLA. To je že skoraj novo moštvo.

Brzjojavke

MOSKVA, 29. okt. (Tass) — Sovjetski smučarski tekalci so že začeli s treniranjem na snegu. Pred tem pa so trenirali s smučmi na kolih na asfaltirani cesti, ki so na njej priredili tudi tekmo. Zmagal je Kolcin pred Kondakovom in Kuzinom.

ATENE, 29. okt. (AFP) — Grška nogometna zveza je zaprosila francosko, naj ji pomaga angažirati francoskega trenerja za njeno nacionalno reprezentanco, ki jo je doslej treniral Italijan R. Martini. Le-ta bo še nadalje ostal trener atenskega kluba «AEK».

TBILISI, 29. okt. (Tass) — Sovjetski atlet Vardan Ovsjejan iz Armenije je vrstel kroglo 17,93 m daleč na moštvenem prvenstvu SZ. To je nov državni rekord SZ.

DALLAS, 29. okt. (AP) — Pfliman, boksar polteške kategorije je premagal bivšega absolutnega svetovnega prvaka Essarda Charlisa z o. k.

DUNAJ, 27. okt. (Tanjug) — Na mednarodnem prvenstvu Avstrije v namiznem tenisu, ki bo na Dunaju 1. in 2. novembra, bodo sodelovali igralci 11 držav, med njimi tudi Jugoslavije. Med nosilci skupin sta tudi Harangozo in Vogtine.

Naši najboljši kolesarji

Minula sezona je bila za slovenske kolesarje zelo uspešna. Se posebej so se odlikovali na domačih dirkah, v tujini pa so bili manj uspešni. Razveseljuje je ugotovitev, da si kolesarstvo Slovenije uspešno utira pot in tako v naslednji sezoni pričakujemo še boljše uspehe. Ob koncu sezone smo se obrnili na predsednika Kolesarske zveze Slovenije, Alčija Savornia. Na vprašanje, kako bi razvrstili desetorico najboljših slovenskih in jugoslovanskih kolesarjev, nam je odgovoril takole:

Slovenija:	Jugoslavija:
1. Zirovnik	1. Valčić
2. Zidan	2. Levačić
3. Šebenik	3. Zirovnik
4. Vaiani	4. Petrović
5. Hrovat	5. Šebenik
6. Flašj	6. Milenković
7. Traven	7. Vukojević
8. Rak	8. Zidan
9. Bajc	9. Bajc
10. Vrhovšek	10. Ciger

Kaj so pravzaprav »štipeidije« pri nogometaših

Upravni odbor Nogometne zveze Jugoslavije bi rad izkoristil precejšnje skupščine NZZ, zato je dal v javno razpravo predlog o izločitvi organizacije in postopanja, pa tudi o bistvenih spremembah kar zadeva registracijo in kaznovanje igralcev. Zal, pa je v tem predlogu najmanj govora o tem, kako omejiti neamaterstvo, ki se sedaj skriva za tako imenovanimi štipeidijami.

Ze na XIII. konferenci Zveze športov Jugoslavije so poudarili, da je treba zadržati na minimum škodljive posledice neamaterstva na amaterski šport. Gre predvsem za škodo na račun množičnosti in za niz negativnih posledic ter moralnih in materialnih problemov, ki jih vnaša v naše športno življenje prikriti, slabo organizirani neamaterizem. Edini smo v tem, da se vrhunskemu športu ne more odreči, saj je le-ta plod prizadevanj posameznikov, športnih organizacij, je rezultat določene množičnosti in tekmovalnih stremiljenj. S tem pa seveda ni rečeno in ni nujno, da bi bili vrhunski šport podlaga za bogatenje posameznikov na račun skupnosti. Jasno je tudi, da izključna orientacija k sbrivanju kvalitativnih sportnikov v posamezna društva ni v skladu z nagolami in namenom naše telesne kulture. Prav zaradi tega je treba pri nas še enkrat razčistiti pojem neamaterstva in kje so njegove meje.

V veljavnih predpisih zasledimo le formulacijo »štipeidija«, ki je predvidena kot plačilo vrhunskim sportnikom za njihova prizadevanja, študij in dosežene uspehe. Toda prav v nogometu je ta pojem tako raztegnjen, da »štipeidije« presegajo vse meje najvišjih zaslužkov delovnih ljudi in strokovnjakov. Lansko jesen smo na primer brali v časopisih največji državni reprezentanti Crnkovića, da je v enem mesecu zaslužil nekaj manj kot 200.000 dinarjev. Nehote primerjam to štipeidijo z dejanskimi štipeidijami na primer rednih slušateljev na zavodih za telesno vzgojo, kjer gre res za študij in za redne izpite ob skromni podpori, medtem ko le-tih vrhunskih nogometašev ni treba opraviščati. Za njih celo najdemo izjave, kadar ne pokažejo običajnega povprečja.

Vrednost športa ne bi smeli meriti z dosežki vrhunskih sportnikov, marveč z določeno stopnjo množičnosti ter zdravja in razvedrila, ki ga nudijo našim delovnim ljudem ter mladini. Zanimiva je ugotovitev, da porabimo letno za telesno vzgojo enega učenca 38 dinarjev, za enega nogometaša pa skoraj 17.000 dinarjev! In ti nogometaši še daleč niso vsi vrhunski. Prav zaradi tega moramo pogrešamo v predlogu upravnega odbora NZZ določiti, ki bi ostro potegnili mejo med neamaterstvom, profesionalizmom in amaterstvom. Vtis imamo, da bi imeli naš vrhunski šport več uspehov, če bi te meje ostro postavili in jih skrbno kontrolirali. Toda pri nas je lahko športnik prek noči neamater z zelo visoko »štipeidijo«, čež noč pa postane tudi čisti amater, ne glede na to, da je kvaliteto dobila celo nadpredoval. Včasih, ko gledamo srečanja med amaterskimi in neamaterskimi moštvi, se sprašujemo, kakšna je razlika med igralci. Zakaj morajo eni dobiti tako imenovana povračila za svoje igre, drugi pa ne. Iz obilice prepričljivih primerov navajamo enega: Rudar iz Trbovelj in Volvodina iz Novega Sada sta igrala prijateljsko tekmo za brigadirje za avto cesli. Takrat so igralci Rudarja zasluženo slavili uspeh proti igralcem neamaterjem, seveda niso prejeli nobenega denarnega povračila, medtem ko bi igralci Volvodine, če bi Rudarja premagali, dobili po veljavnih predpisih tako imenovano denarno nadomestilo.

Glede registracije igralcev je upravni odbor predlagal, naj bi igralci ob prestopu v neamaterske klube dobili takoj pravico do nastopanja, ostali igralci pa šele po dveh mesecih. Ta predlog res preseneča! Namesto da bi omejili selitve igralcev iz kluba v klub in s tem omoččili društvo ter klubom bolj smotrno delo, predvsem vadbno in

uvedbo strožje discipline, pa omejen predlog tako rekoč odpira vrata še večji nedisciplinirani kot se imamo z njo boriti že sedaj, pravi anarhija. Vse oblike tako imenovane »kapranja«, prehoda kvalitativnih sportnikov iz ene organizacije v drugo, bi se naravnost razbohotile. Vodstvom klubov je treba omogočiti večji vzgojni vpliv na vzgojo sportnikov, takšno preseljevanje igralcev (morda vsak drug mesec), pa bi imelo nasprotni učinek.

Se glede kaznovanja igralcev. Sedaj velja kazen — prepoved igranja za določen čas. Pokazalo pa se je, prav v zadnjih kolih jesenskega prvenstva in tudi na koncu spomladanskega, da so takrat sportniki najbolj nedisciplinirani. Bitiz mrtve sezone jim je pač vseno, če so kaznovani, da so se še mashevali svojim tekmečem. Zato bi bilo nujno potrebno, da bi pri prepoved igranja veljala za določeno število prvenstvenih tekem in ne tednov oziroma mesecev.

Morda bodo na kongresu telesne kulture razpravljali tudi o teh problemih. Vsekakor pa drži, da je treba vodstvom športnih organizacij zagotoviti boljše nadzorstvo nad sportniki, ki jim skupnost nudi določena sredstva.

V zvezi z omejenim predlogom upravnega odbora NZZ je zelo pomembno, da nogometna organizacija prouči ta predlog do podrobnosti ter svoje pripombe pravočasno sporoči. Upamo, da na skupščini NZZ ne bo odločil glasovalni stroj, marveč razpravljamo in koristi našega športa sploh in ne samo vrhunskega. M. T.

Prepir zaradi Squaw Valley

Skandinavsko državo Finska, Norveška in Švedska groze, da se ne bodo udeležile zimskih olimpijskih iger, ki bodo februarja 1960 v Squaw Valley (Kalifornija). Te države so zahtevale od mednarodnega olimpijskega komiteja, naj bi bile klasične smučarske discipline — teki in skoki — v Evropi in ne v ZDA, češ da bodo nekatera tekmovalna 30 km od Squaw Valley.

Američani pa niso imeli težav pri dokazovanju, da bo tek 30 km pomenilo le četrt ure poči po zraku in da je to velika prednost v primerj z zimskimi igrami 1948.

Nogomet v prvem snegu

Moskva, 29. okt. V nedeljo se je Moskva prebudila pod belo odejo. Vzhle snegu in temperaturi okoli ničle so bile vrste finalne tekme za nogometni pokal SZ po mokrem snežnem terenu stadiona v Lužnikah.

Srečanje moskovskih rivalov Spartaka in Dinama se je končalo z zmago prvaka z 2:0. Vzhle tem rezultatom je v soboto zvečer pod reflektorji Torpeda premagal Lokomotivo. Ves prvi polčas je snežilo, po odmoru pa deževalo. To je bila zelo srdita borba na blatnem, snežnem in razmočenem terenu, ki je trajala 120 minut, ker se je v regularnem času končala neodločeno. Po tem, kako je bilo običajno obločeno, ne bi nihče pomislil, da gre za nogomet, marveč prej za nekakšno smučarsko tekmovalje. Tudi vratarja sta bila bolj topla obločena. Na njima smo videli nekakšne tridecetrinske hlače.

Torpedo je dosegel zmagoviti gol v 118. minuti. Takrat se je vseh deset igralcev Lokomotive preselilo v njegov obrambni prostor, medtem ko je njen vratar Maslačenko zavzel položaj izpostavljenega srednjega krilca.

Potem se je pripetil zelo redek prizor na nogometnem polju. Lokomotiva je streljala kot, nekdo iz obrambe Torpeda je odbil žogo v polje. Lokomotivni vratar — krilac — Maslačenko je atekel za njo, da bi jo ponovno spravil v nasprotnikov kazenski prostor, toda padla je nekje na sredi igrišča. Igralci obeh moštvo so tedaj stekli v smeri žoge. Torpedovci so bili prvi, se ko je Maslačenko ležal na tleh. Vratar Lokomotive, kakor tudi ves prostor okoli njega, je bil popolnoma prazen. Toda ko je žoga obšla v blatu pred vrat, je sodnik odzvil gol konec...

Ljubljanačani v Bileci

Ljubljanačani v Bileci

Bileća, konec oktobra Kjerkoli je mladost, tam je tudi krik in višk, pesmi, veselje in polno lepih dogodkov. Takšno je pravzaprav tudi vzdušje v mestecu nad izvirom Trebišnice — Bileci, kjer služijo vojaški rok naši znani jugoslovanski sportniki. Naj naštevamo le nekatere dobre znance iz športnih ansambljev. Mujle, Markovič, Ljubič od nogometašev, Ljubliša, Petrović — absolutni svetovni rekorder v strelstvu s 400 krogov od 400 možnih, Patić, Ristić in Milojević — pomembna imena v jugoslovanskem rokometu, Petrović, Vučelić, Plut, Tražnik — atletični odbojkar Milosavljević in naš stalni znanec z dirk »Po Jugoslaviji« Božo Cvejin.

Nisem imel priložnosti, da bi se v nekaj dnevih razgovarjal z vsemi. Zato sem izbral le tri slovenske sportnike, rokometiša Ljubomira Novaka in atleta Alojza Tražnika ter Marka Pluta, da bi seznanili naše bralce z aktivnostjo teh sportnikov v enoti.

Ljubo Tražnik

tečem tu po igrišču. Kasneje pa skupaj z ostalimi atleti po dolini Trebišnice.

»Treniral bom trikrat tedensko po dve uri, da bom prišel na pomlad, ko se začne kros, v pravo formo. Tudi za krose se mora človek pripraviti...«

Plutovi UPI

Iz razumljivih razlogov je moral za nekaj časa spravit svoje kopje v skladišče. Marko Plut, tudi član ljubljanskega Odrada, je pred odhodom v Armijo v Ljubljani vrstel kopje 55 m, njegov najboljši rezultat pa je met čez 67 m.

Tukaj vsi precej vedo o Plutu. Podporočnik Kujundžić poudarja, da je Plut odličen sportnik. Vedno ga vzame za pomočnika. Zanimivo je, da Plut še vedno ni prijel kopja v roko.

»Imam časa dovolj,« pravi. »Trenutno nimam časa, ker imam veliko kresanja. Igram odbojko, gojim druge sporte, kopje pa bo prišlo kasneje v poštev.«

Tjaša Andrej

Pred osmimi leti je Tjaša Andrej dobila prve kotalke. Prvi nerodni koraki in padci so se z vajtrno vadbno spreminili v prve obvezne like in skupek teh v prve proste vaje. Treba jih je bilo marljivo piliti in nagrada so bili prvi naslovi. Republiškomu prvenstvu je sledilo državno in zatem lani udeležba na evropskem prvenstvu, ki pa ni bila kdor ve kako blebska. Toda to ni bil poraz, temveč je spodbuda za še marljivše delo in dobra čola obnem. Rezultat je bilo deveto mesto na pravkar minule svetovnem prvenstvu v Bologni. Po povratku nam je Tjaša Andrej rada odgovorila na nekaj vprašanj:

Pod kakšnim strokovnim vodstvom ste uspešni doseli ta uspeh? — »Obvezne like sem vsa leta vadila pod vodstvom ing. Bloudka, medtem ko me je v prostih likih pripravljala Mara Drašlerjeva.«

Splošno je mnenje, da ste v obveznih likih trdnješi kot v prostih? — »Tega mnenja so bili vsi zato, ker sem bila prej za zahtevno prosto kotalkanje še nekoliko preblijka in sem zato morala to nadoknaditi z boljšim obveznim drsanjem. Letos pa mi prosto drsanje ne dela več težav, saj sem si uspela v Bologni prav s tem priboriti boljšo mesto kot z obveznimi liki.«

Kako pa je potekalo tekmovalje? — »Letos je bilo bolj naporno kot lani in evropskem prvenstvu. Prireditelji niso bili tako gostoljubni kot lani in so morali hoditi večkrat na dan peš na precej oddaljeni stadion na trening in tekmovalje. Razen tega se je vedno zavleklo precej pozno v noč. Zadnji dan sem nastopila v prostem drsanju, in ker sem imela zadnje startno število, sem prišla na vrsto šele tik pred polnočjo, potem ko sem tri ure čakala na nastop. Kljub temu sem uspela nadoknaditi 2,5 točke prednosti, ki jih je imela tekmovalka pred menoj in se uvrstila na deveto mesto.«

All je tekmovalje vzbudilo zanimanje pri gledalcih? — »Za prosto kotalkanje je bilo zanimanje zelo veliko, saj je bilo vsak večer na stadionu okoli 8000 gledalcev zadnji dan pa, po navedbi organizatorjev, celo 12.000.«

Kateri tekmovalci v tej panogi prednjačijo? — »Najboljši so bili tekmovalci Zahodne Nemčije, ki so v moški in ženski konkurenci zasedli najboljša mesta. Ostali so precej izenačeni.«

Razen kotalkanja gojite tudi umetno drsanje. Katerega od obeh vam je dopolnilni šport? — »Oba športa bi lahko lepo vskladila, če bi bile pri nas hladne zime ali če bi imeli umetno drsišče. Tako pa se drsanje skoraj ne izplača več, saj imamo včasih samo deset drsalnih dni. Zato se bom še bolj posvetila kotalkanju in upam, da bo ing. Bloudček uspešno napravil pokrito betonsko ploščo, kjer bomo lahko kotalkali vse leto in s tem bomo, po njegovem mnenju, gotovo dohiteli nekateri tuje tekmovalce, ki so sedaj pred nami le, ker mnogo več trenirajo in so v izvedbi bolj zanesljivi.«

Nesrečna številka 2

Avtomobilska dirka za »Veliko nagrado Maroka«, ki je odločala o naslovu letošnjega svetovnega prvaka, se ni končala brez hudih nesreč. V bolnice so morali pripeljati Francoza Gendebiena in Picarda ter Angleza Lewisa-Evansa. Kot je poznano je zmagal na tej dirki Anglež Stirling Moss na avtomobilu tovarne »Vanwall«, vendar je za osvoboditev naslova svetovnega prvaka njegovovo roluju Hawthornu zadostovalo drugo mesto. Le-ta je vozil v vozilu konkurenčne tovarne »Ferraris«. Zanimivo je, da je Hawthorn odločilno stvarno, številko 2, ki sta se z njo smrtno ponesrečila Italijan Musso v Reimsu in Anglež Collins v Nurburgringu. Potem je dobil številko dve Gendebien, zmagovalec dirke »24 ur le Mansa«, in se kot rečeno na dirki ponesrečil. Njegovo stanje ni več resno, pač pa je strahotno ožgan Anglež Lewis-Evans. Tega je Toni Vanderweil, lastnik tovarne »Vanwall« s svojim letalom prepeljal k specialistom v London, da bi rešil svojega nesrečnega vozača. Vajo, da je bil tovarnar nekaj dni tako obupan zaradi te nesreče, da se je nameraval odpovedati dirkam za svetovno prvenstvo, da pa sta ga prepovorila Stirling Moss in njegova žena Kathy.

Brezplačen vstop

Uprava nogometnega kluba Odrad sporoča, da bo zaradi razširitve in propagande nogometa omogočila mladini (šolski in vajenski) brezplačen vstop na vse prvenstvene in prijateljske nogometne tekme svojega kluba. Na stadion ZNK »Ljubljana« bodo prišli mladinci do vključno 16. leta pri starem vnosu (pri ženskih tekmovalcih). Če bodo predložili dijaško knjižico.

Kardinal, ki mu je bilo več do tekme kot do konklava

Ameriška revija »People Today« trdi, da je kardinal Spellmann iz New Yorka storil vse, kar je bilo v njegovi moči, da bi konklave čimprej izvolil novega papeža. Dva dni po otvoritvi konklava je hotel Spellmann v Chicagu prisostvovati prvenstvu v baseballu.

DNEVNE NOVICE

Obštinski odbor ZB - NOV Radovljica, vjudno vabi vse svoje in znanke padlih na žalno svečanost...

KONCERTI

V petek, 31. t. m. ob 19.15 koncert za zeleni abonma. Cenjena abonenta obveščamo, da se bo začel koncert...

Kala premiero filma 3. novembra v unioinu

GLEDALIŠČA DRAMA Petek, 30. okt. ob 19.30: Mascalni: "Cavalleria rusticana"...

OPERA Petek, 30. okt. ob 19.30: Mascalni: "Cavalleria rusticana"...

OPERETA Petek, 30. okt. ob 19.30: Mascalni: "Cavalleria rusticana"...

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA Gledališka pasaža Petek, 30. okt. ob 20: Audry: "Sole-dad"...

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE MARIONETE Levstikov (Senjakovski) trg št. 2 Petek, 30. okt. ob 17: J. Milčinski: "Zvezdice Zaspalnica"...

ZAHVALA Vsem, ki so našega dragega moža in očeta univ. prof. dr. LEOPOLDA JEŠETA spremili v tako velikem številu na njegovi zadnji poti...

Zalujoča žena MARICA, hčerki z družinama in ostalo sorodstvo

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna: Cetret, 30. oktobra: lekarna "Planinka", Glavni trg 20. Petek, 31. oktobra: lekarna "Pri gradu", Partizanska c. 11.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE Cetret, 30. okt. ob 19: Cankar: "Hlapci". Sola TAM. Petek, 31. okt. ob 19.30: Puget: "Sredni dnevi". Izvjen in za premierski abonma.

KINO VESTI IZ KRANJA "SVOBODA": jugoslovanski barvni film "Od Schwarzwalda do Crnega morja". Predstava ob 18.

Vesti z lesenic in okolice Zdravniška dežurna služba ob 25. do 31. oktobra; dr. Mirko Višnar.

Rodile so: Lipičar Angela, gospodinja z Jesenic - deklko; Dobravec Marija, gospodinja iz Boh. Srednje vasi - deklko; Gašparič Božena, gospodinja z Jesenic - deklko; Blažič Zofka, delavka z Bleda - Grad - deklko; Heberle Lejzka, gospodinja iz Begunj - deklka; Janja Marija, gospodinja iz Vože - deklka; Mikar Antonija, gospodinja iz Begunj - deklko; Debeljak Zita, gospo.

Kala premiero filma 3. novembra v unioinu

IZ BOGAŠKE SLATINE KINO Angleski film "Tolpa iz Lavender Hill".

IZ PTUJA KINO "MESTNI": poljski film "Blago". Predstave ob 15.30, 17.30 in 19.30.

IZ MURSKÉ SOBOBE KINO "PARK": madžarski film "Vrtljak". Predstavi ob 17.30 in 20.

Kala premiero filma 3. novembra v unioinu

2 BLEDA KINO Češid barvni film "Glasba z Marša". Predstavi ob 17 in 20.

VESTI IZ TRBOVELJ KINO "DELAUSKI DOM": francoski film "Sola za očete".

CELJSKE VESTI Poročili so se: Stanislav Kramer, čevljarški pomočnik, in Marijana Filipič, pom. delavka, oba iz Celja; Alojz Krajnc, kmetijski tehnik iz Rožnega vrha, in Faviš Govcirk, rožničar, in Ana Ziemer, poljska dohlin; Janez Vozlič, kočarski pomočnik, in Ana Zupane, polj. delavka, oba iz Zadobrovc; Danijel Potočnik, klepar iz Celja, in Alojzija Kuzman, otroška negovalka iz Smarjete; Karl Novak, pom. delavec, in Alojzija Jezernik, železničarka, oba iz Celja; Ciril Klakočar, stroj. ključavničar, in Ana Ziemer, poljska delavka, oba iz Celja; Vinko Bule, livar, in Julijana Guček, nameščerka, oba iz Štor; Milan Dimitrovič, oficir JLA iz Slov. Bistrice, in Lidija Gračner, profesorica iz Maribora; Roman Bizjak, skladiščni delavec, in Ana Višinski, polj. delavka, oba iz Celja; Karl Poljšak, uslužbenec iz Brestanice, in Angiola Mirmik, šivilj. pomočnica iz Celja; Martin Vrečer, ključavničar, in Cecelija Jug, šivilj. pomočnica, oba iz Celja; Jože Bizjak, trgovski pomočnik, in Terezija Užmah, natakartica, oba iz Borovnice; Milomir Kokanovič, stroj. ključavničar, in Hilda Prepelic, pom. delavka, oba iz Divače.

IZ ZALCA KINO Sovjetski film "Vasa Zeljeznova".

RTV Ljubljana SPORED ZA CETRETEK dne 30. oktobra 1958

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 23.00, 24.00. 5.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) - 6.30-6.40 Reklame in obvestila - 6.40-6.45 Naš jedilnik - 8.05 Edvard Grieg: Lirične skladbe - 8.40 Potopisi in spomini - Ernst Schnabel: Intervju z našo zemljo - VIII - 9.00 Prijetno zabavo s kvintetom Jožeta Kampiča - 9.15 Pojo solisti ljubljanske opere - 10.10 Odprite sprejemniki - 10.45 Anton Schwab: Zlata kanglica; Dobro jutro, Viktor Parma: Iz "Rokovnjačev", - 11.00 Marjan Kozina: Baletna suita - 11.30 Oddaja za cibabane a) Kristina Brenk: Pastirček - partizan, b) "Pesmi za naše male" - 12.00 Slovenska glasba iz filma "Tramvaj po zelenju" - 12.15 Kmečka univerza: Ing. Marjan Prosečnik: Izbor godnih sortimentov v kmečkih godovih - 12.25 Odlomki iz oper V. A. Mozarta - 13.15 Zabavna glasba, vmes obvestila - 13.30 Joseph Haydn: Koncert za čelo in orkester v D-duru - 13.55 Skladbe slovenskih avtorjev poje Mariborski komorni zbor - 14.15 Turistična oddaja 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame in obvestila - 15.40 Na platnu smo videli - 16.00 Javna oddaja Radija Köln - 17.10 Popoldanski operni koncert - 18.00 Cetretkova reportaža - 18.15 Popevke se vrstijo - 18.45 Radijska univerza - Zastita isca in tekstila v poljedelstvu - 19.30 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Cetretkov večer domađih pesmi in napevov - 20.50 Nesmrtni Dom Kihot - 21.30 J. S. Bach: Pravi temperirani klavir - I. del - 22.15 Po svetu jazza - 23.10 Prijetno zabavo! (plesna glasba) - 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

LOKALNI PROGRAM 14.00 Od arlje do arje - 14.45-15.00 Ljubljanska kronika in obvestila. "DOJENČEKA LJUBLJANA, Cankarjeva 7 Vam nudi bogato izbiro perila in pletenin v vseh velikostih za vaše malčke! Spored za petek, 31. oktobra Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 23.00, 24.00. 5.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) - 6.30-6.40 Reklame in obvestila - 6.40-6.45 Naš jedilnik - 8.05 Uverture in arje - 8.40 Variete na valju 327.1 m (Fonovrtjev oddaja z dne 25. X. 1958) - 9.40 Narodne pesmi v pisanem zaporedju - 10.00 Dopoldanski simfoniski koncert - 11.00 Za dom in žene - 11.10 Srečanje s Caterino Valente - 11.30 Slovenski narodni motivi v priredbah za klavir - 12.00 Narodne od spremljavi harmonike - 12.15 Kmečjski nasveti - Jože Kregar: Vrt v novembra - 12.35 Benjamin Ipravec-Bogo Leskovic: Serenada za godala (Ljubljanski komorni orkester dirigira Bogo Leskovic) - 12.45 Petnajet minut s pariškimi pevci p. v. Vajeta in Balija - 13.15 Zabavna glasba, vmes obvestila - 13.30 Zaključni prizori slavni oper - 14.05 Radijska sola za nižjo stopnjo - Vajeta Novak: Anika - 14.35 Za ljubitelje popevk - vmes ob 14.45 Radijski foto-tečaj - 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame in obvestila - 15.40 iz svetovne književnosti - Pär Lagerqvist: Z hitom v pekel - 16.00 Koncert ob štirih - 17.10 Moderni ritmi - 17.30 Glasbeni intermezzo - 17.40 Poje ženski in mešani zbor "Tine Rožanc" p. v. Franca Fergaja - 18.00 Radijski leksikon - 18.10 Jugoslovanska zabavna glasba - 18.30 iz naših kolektivov - 19.00 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Dimitri Tiomkin: Glasba iz filma "Glant" - 20.15 Tedenski zunanepolitični pregled - 20.30 Mojsirska dela koncertne literature - IV oddaja - Joseph Haydn: Simfonija št. 104 v D-duru - 21.00 Lucijan Marija Škerjanc: 12 preludjev za klavir - 21.15 Oddaja o morju in pomorskih - 22.15 Nočni komorni koncert - 23.10 Nočna serenada - 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje Lokalni program 14.00 Za prijatelje jazza - 14.30 Poje komorni zbor RTV Ljubljana - 14.45 Razgovor z vodjici - 14.55-15.00 Ljubljanska kronika

UMRLI SO: Ivan Toplak, 54 let, kmetovalec, Ciglenec; Angela Krizman, 64 let, učiteljica v pok.; Franc Kac, 66 let, upokojenec; Amalija Hren, 63 let, gospodinja, Lukarica; Janez Čeh, 12 let, dišak; Podvinčič; Marija Stajnik, 73 let, gospodinja; Matilda Kancler, 44 let, delavka, Pragersko; Marija Golez, 65 let, gospodinja; Elizabeta Krašovic, 82 let, gospodinja; Antonija Pitner, 63 let, upokojenka; Vinko Jurčič, 57 let, delavec.

NOVI SLOVENSKI GROBOVI na tujem V Clevelandu so umrli Janez Medved, star 74 let, doma ob Sv. Križu pri Ljubljani; Marija Vaiter, roj. Kučnik, stara 87 let, doma s Trebenjskega vrha; Karel Poljanec, star 70 let, doma iz Ortneka; Janez Zadnik, star 64 let, doma iz Prečene pri Novem mestu; Franc Zagore, star 49 let, roj. v Ameriki; Marija Martič, prej Meh, roj. Anžur, stara 71 let, doma iz Velike Loke pri Trebnjem; Jernej Ban, star 75 let, doma iz Zgornjega Obrča pri Brezalnju; (povozi) ga je avtoj; Anton Hribar, star 87 let, doma iz vasi Dupelne; Jakob Banko, star 77 let; Angela Kastelic, stara 42 let, roj. v Clevelandu; Karolina Modic, roj. Zakrajšek, stara 85 let, doma iz Velikega vrha; Jože Šuštek, star 68 let, doma iz vasi Zgornji dom; Jospina Jančič, stara 82 let, doma iz vasi Škva v kralj. občini; Jakob Jamnik, star 68 let, doma iz Nove vasi pri Višnjih gori, od koder je prišel v Ameriko pred 50 leti; Marija Levar, stara 54 let, rojena v Clevelandu; Franciška Petrič, stara 58 let, doma iz Sodražice; Alice Dolgan, stara 62 let, rojena v Clevelandu; Lofje Piro, star 68 let, doma iz vasi Buk pri Krškem; Janez Bukovec, doma iz Gornjega Mršavega pri Novem mestu; Franc Rajer, star 67 let, doma iz Ponikev na Dolenskem; Helena Pemec, roj. Zmšek, stara 70 let, doma iz okolice Ljubljane; Ferdinand Mišič, doma iz okolice Novega mesta, od koder je prišel v Ameriko pred dobrih 50 leti; Fran Klavžič, star 78 let, doma iz Smihela pri Novem mestu; Anton Vajc, star 61 let, doma iz Gornje vasi pri Novem mestu; Jože Zakrajšek, star 89 let, doma iz Velikega vrha pri Blokah, in Franciška Vukovič, stara 76 let, doma iz Zigmario pri Sodražici.

DROBNI OGLASI GOSPODINJSKO POMOČNICO, ljubiteljico otrok, sprejemem k troblanski družini. Plača dobra. Informacije ob 15. ure danje pri Slobodne, Prednova 5. LAMBRETO NSU, 128 cm, dobro ohranjeno, prodam. Naslov v oglasnem oddelku LP. STROJNI TEHNIK išče in plača sobico v Ljubljani, za uslugu inštruirata matematiko ter strokovne predmete in angleščino. Ponudbe na oglasni odd. pod "Brez strahu". MIJŠI GRABER išče za takoj opremljeno sobo kjerkoli v Ljubljani. Ponudba pod "5000" na upravo lista. DOM "JANEZA PORENTE" v Kranjski gori sprejme takoj zanesljivega delavca za vsa hišna opravila. Zaposlitev stalna. Oskrba v Domu. Informacije pri "Partizanu" Slovenije, Ljubljana, Tabor 13. NUDIMO lahke pričrloznosti zasluzek večjemu številu upokojenk, upokojenecv. Oglasite se dne 30. t. m. ob 16. uri na Miklošičevi 5a, soba št. 1. USEL JE PES-CUVAJ, nemški ovdar, rjav-črne barve, sliši na ime RUVNO. Prosimo, da javite oz. pripeljete psa v podjetje "Kovinar", Ljubljana, Aljaževa 6. DENARNICA z osebno izkaznico in manjšo vsoto denarja je bila izpuhena dne 24. oktobra na ime Nebec Pavla. Poštenega najditelja naprošam, da denarnico vrne na omenjeni naslov proti nagradi. TRAKTOR ZNAMKE "EMPIRE" poceni prodam. - Slnkovec, Podutik 42. -p

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO KINO "UNION"

Atomaska bomba nad Hirošimo Japonski film Tednik F. N. 48. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja amer. barv. filma "Džubili". Predprodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje.

KINO "V I ČA" Premiera jugoslovansko-sovjetskega barvnega filma Aleksa Dundič Igrajo Branko Pleša, Tatjana Plešeka, Ljuba Tadić in dr. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Predprodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje.

KINO "KOMUNA": španski film "Smrt kolesarja". Režija: J. A. Bardem. V glavni vlogi Lucia Bose. Tednik F. N. 43. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. KINO "SLOGA": madžarski film "Dve priznanji". Predstave ob 15, 17, 19 in 21. KINO "SČCA": jugoslovanska kinoteka predvaja v okviru festivala filmov Marcela Carnea francoski film "Obsla v megli" (1953). Igrajo Jean Gabin, Michele Morgan, Michel Simon in Pierre Brasseur. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. KINO "SIŠKA": ameriški barvni film "Vrni se, strček Willy". Predstavi ob 15 in 17. - Ob 19 in 21 ameriško-italijanski barvni vstavision film "Vojna in mir", II. del. Danes zadnjikrat. Predprodaja vstopnic v vseh kinematografih od 9-11 in od 14 dalje. MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8: slovenski film "Dolina miru". Predstavi ob 10 in 15. KINO "LITOSTROJ": ameriški film "Vsi moji sinovi". Predstava ob 20.

KINO "TRIGLAV" Jugoslovanski film »Ni bilo zaman« Tednik. V glavni vlogi Boris Buzančič, Mira Nikolič. Predstave ob 15, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. Samo danes in jutri.

Montažno podjetje "TOPLOVOD" Ljubljana, Črtomirova 6 išče za svoj kovinski obrat na Trati: dva strugarja več ključavničarjev pleskarja oziroma ličarja za kovinske izdelke Nastop službe takoj ali po dogovoru. Plača po tarifnem pravilniku. Pismene ponudbe pošljite upravi podjetja ali se osebno zglaste v podjetju. Komisija za razpis mest pri SVETU ZA ŠOLSTVO, PROSVETO IN KULTURO OBLO PIRAN razpisuje mesto predmetnega učitelja slovenskega jezika - profesorja slavista - na osnovni šoli Piran Stanovanje na razpolago. 4216

RAZPIS Razpisna komisija za delovna mesta pri Zavodu za zadržno gradnjo OLO Ljubljana razpisuje naslednja delovna mesta za: ŠEFA ODELKA HRANILNE SLUŽBE - diplomiran ekonomist REFERENTA ZA HRANILNO SLUŽBO - dovršena srednja šola z 10-letno prakso v finančni stroki REFERENTA ZA INFORMACIJE IN PROPAGANDO - dovršena srednja šola 3 GRADBENE INŽENIRJE ali INŽENIRJE ARHITEKTE - s pooblastilom oziroma višji gradbeni tehnik s pooblastilom 3 GRADBENE INŽENIRJE ali INŽENIRJE ARHITEKTE - pripravnik oz. gradbeni tehnik - pripravnik BLAGAJNIKA - s srednjo strokovno izobrazbo ADMINISTRATORJA STENODAKTILOGRAFKO - s srednjo strokovno izobrazbo Nastop delovnega mesta po dogovoru. Plača po pravilniku o plačah in napredovanju uslužbencev Zavoda za zadržno gradnjo. - Pismene ponudbe pošljite na naslov: Zavod za zadržno gradnjo OLO Ljubljana, Titova 52. 4234

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij tovarne farmacevtskih in kemičnih proizvodov "LEK" - LJUBLJANA, Celovška 135 razpisuje naslednja delovna mesta za: 1. pravnega referenta 2. referenta za nagrajevanje dela (tarifna vprašanja) 3. dva električarja (delovno mesto v Mengšu) 4. transportne in pomožne delavce Za delovno mesto pod 1 se zahteva pravna fakulteta z nekaj prakse. Za delovno mesto pod 2 je potrebna popolna srednja šola in praksa v gospodarstvu (zlasti na področju nagrajevanja dela). Za delovno mesto pod 3 je potrebna opravljena učna doba in izpit ter praksa. Pismene ponudbe sprejema podjetje do 10. nov. 1958. 4231

KREMA ZA ČEVLE Tovarna kemizala LIRJA krema Ljubljana-Vič

TRI MILIJARDE
DOLARJEV ZA STARO
ŽELEZO
NADZVOČNA CENA
400 MILIJONOV

400 in več milijonov v našem denarju stane takšne reaktivno letalo F-100 D Super Sabre, ki vzleti kar z raketnega vzletišča z velikansko potisno silo

Grmade denarja za grmade orožja

PODMORNICA V LETALU

Nedavno je neko letalo britanske letalske družbe »Silver City Airways«, ki ima tudi transportna letala za prenos avtomobilov čez Rokavski preliv, prepeglalo iz Doverja v Angliji v eno izmed pristanišč na francoski obali — celo podmornico! Podmornica pripada Francozu Rebukoffu. Ta jo uporablja za preglede podmorskih telefonskih kablov. Stroški za prevoz podmornice so bili nižji, kot če bi prepeljali kak avtomobil — zakaj podmornica je zelo majhna: dolga je samo tri metre.

WALT DISNEY PODOBE IZ NARAVE

STEPTANO BOJIŠČE

LOSI STEPTAJO VISOKI SNEG NA JASI MED DREVIJEM. TAM SE ČREDA HRANI, HKRATI PA SE LAŽE UBRANI VOLKOV.

LOSI OGLODAJO DREVESNO SKORJO Z MEHKIM LESOM VRED.

Medtem ko je za Julija Cezarja veljalo življenje enega vojaka 75 dolarjskih centov, pa je ta cena v minuli vojni spriči razvite tehnike narasla na 200.000 dolarjev. Zdej, v dobi hladne vojne, so se stroški za uvedbo atomskega in raketnega orožja še povečali. Tako stane eno reaktivno letalo povprečno četrt milijona ameriških dolarjev, s stroški za štiri nosilke letal tipa »Forestals«, ki so skupaj veljale 800 milijonov dolarjev, pa bi lahko spravili na noge gospodarstvo Bližnjega vzhoda. Združene države so vložile okrog tri milijarde dolarjev v proizvodnjo letelčnih trdnjav tipa B-36. Ko so izumili nov, modernejši tip letala, so te letelčne trdnjave kratko malo poslali med staro železo. Z denarjem, ki so ga porabili za izdelavo B-36, bi lahko kupili tri milijone reševalnih avtomobilov, kar bi zadostovalo za vse reševalne postaje v Evropi.

V minuli vojni, ki je terjala 50 milijonov ubitih in pohabljenih, so topništvo imenovali »bog vojne«. Toda medtem ko je klasični top stal od 500 do 25.000 dolarjev, pa stane atomski top natanko milijon dolarjev.

In tako sta seveda, kot smo zapisali že na začetku, drago orožje in vojaška oprema napravila tudi življenje enega vojaka dražje. Za Cezarja so stroški za enega vojaka znašali 75 centov, za Napoleona že 3000 dolarjev, v prvi svetovni vojni 21.000 dolarjev, v drugi pa 200.000. V korejski vojni je ta cena narasla na okrog 300.000 dolarjev. V to ceno so pedantni vojaški strokovnjaki vračunali vojakovo življenje, njegovo vrednost in vrednost vsega dela, ki ga mora sodobna industrija potrošiti za opremo enega vojaka. Naj pripomnimo, da potrebuje sodobno opremljena divi-

zija dnevno okrog 2000 vozil in 700 ton živil.

Kar zadeva atomsko oborožitev, je treba reči, da eksplozija ne posebno velike atomske bombe stane toliko, kolikor znaša naš letni proračun. Po drugi svetovni vojni pa je prišlo do eksplozij okrog 200 manjših in večjih atomskih in vodikovih bomb!

ODLIKOVANJE za rešitev mačke

V francoskem mestu Lille se je osemletna Irena Salome igrala v mestnem parku in zagledala mačko sredi goreče trave. Irena je priskočila mački na pomoč, pri-

tem pa se ji je vnela obleka, in tako je kot živa plamenica z mačko v naročju stekla proti domu. Mimoidoči so pogasili ognjene jezike na dekletcu. Ireno so morali prepeljati v bolnišnico. Irena je bila prvih petnajst dni v nezavesti, sicer pa je zdravljenje trajalo šest mesecev. Opekline so bile tako hude, da so morali priskočiti na pomoč tudi prostovoljni dajalci kože. Radijskemu odzivu se je odzvala nekaj Francozov, ki so ponudili svojo kožo, da bi rešili malo Ireno. Mestni svet Lille je malo Ireno odlikoval z medaljo za zasluge.

Statistika o ličilu za ustnice

Zavod za raziskovanje trga in javnega mnenja »DIVO« iz Frankfurta je nedavno anketiral 1000 žensk iz raznih družbenih slojev in poklicev ter ugotovil, da se zdaj vsaka tretja ženska v Zahodni Nemčiji šminka. Od 18. do 40. leta uporablja ličilo za ustnice malone vsaka druga ženska (48 odstotkov), medtem ko v poznejših letih ta odstotek nazaduje. Tako od 40. do 49. leta uporablja šminko 28 odstotkov žensk, od 50. do 60. leta samo 12 odstotkov, po 60. letu pa samo še 6 odstotkov žensk.

Zobar in kipar

Newyorški zobar dr. J. E. Schwartz se v prostem času ukvarja s kiparjenjem. Z zobarskim svedrom oblikuje figurice iz slonove kosti. Na večji sliki vidimo skupino slonokoščenih figuric, na manjši pa, kako z zobarskim dletom oblikuje iz slonove kosti obrabe in podobe

Nenavadno maščevanje

Tridesetletni Florentinec Bruno Roccio se je hotel maščevati svojemu sosedu Luigiju Volattiju. Ukradel mu je potniški avtomobil, ga razstavil na sestavne dele in potem dele poslal po pošti lastniku. Medtem ko se je Volatti trudil, da bi avtomobil spet sestavil, je njegova žena zvedela, kdo je to storil in Roccia prijavila policiji. Pri zaslišanju pa je Volatti izjavil, da soseda ne bo tožil.

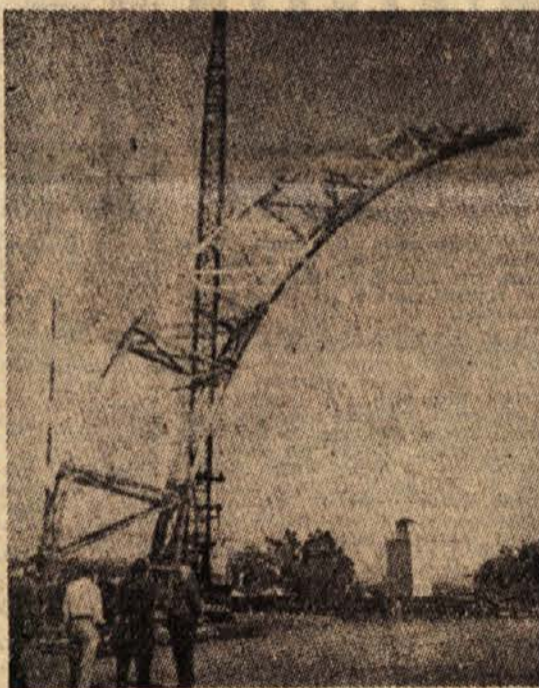
za takšno podmornico 160 milijard v našem denarju!

Omenili smo, da običajno reaktivno lovsko letalo, kot sta na primer sovjetski MIG-15 ali ameriški F-80, stane 150.000 dolarjev. Toda ti pionirski reaktivnega letalstva zaradi naglega razvoja letalske tehnike že sodijo med staro šaro. Zdej je med drugim na dnevnem redu zboljšana verzija reaktivnega letala F-100, ki lahko nosi manjšo atomsko bombo. To letalo stane 640.000 dolarjev ali nekaj manj kot 400 milijonov dinarjev.

Se dražja so mornariška letala. Medtem ko je prej mornariški lovec stal 125.000 dolarjev, je zdaj šestkrat dražji. Za novo letalo z nadzvočno hitrostjo mora ameriška mornarica odšteti okroglih deset milijonov dolarjev.

Tudi raketno orožje je seveda drago. Amerika je članicam Atlantskega pakta poslala nekatere vrste raket, toda ta »darilni paket« bo članice Atlantske zveze veliko stal. Raketne so resda brezplačne, toda montiranje strelišč je silno draga stvar. Eno samo odstrelišče stane okrog 10 milijard francoskih frankov.

Da bi preizkusili odpornost raznih stolpov proti neurjem, so konstruktorji v Point Loma blizu Saint Diega v Kaliforniji izdelali 25 m visok, sila prožen stolp, prek katerega bo možno tudi v najslabšem vremenu dajati signale ladjam daleč naokoli.

Manj jesti - dlje živeti

- »Olje ni boljše od mastil« —
- Čedalje več žrtev
- skleroze

Na nedavnem kongresu v Bad Neuenahr pri Frankfurtu so se ondan zbrali znanstveniki in strokovnjaki za prehrano iz vsega sveta in ugotovili med drugim naslednje:

Predvsem so poudarili, da preobilica hrane pospešuje arteriosklerozo. Če je sklerotičen bolnik debeluhast, mu zdravnik in strokovnjaki priporočajo, naj omeji uživanje maščob. Prav tako priporočajo, naj uživa več vitaminov, posebno vitaminov A, E in B-6.

Prof. Cremer, ki je predstojnik edine stolice za nauk o prehrani v Zahodni Nemčiji, je poudaril, da znanost še ne more jasno povedati, koliko maščob je treba uživati. Poudaril je, da je napačno splošno mnenje, da se živalske in rastlinske maščobe med seboj razlikujejo. Po njegovem mnenju ni važno, ali človek je stvari pripravljene na živalski masti ali na olju, marveč je pri maščobah poglavitni odstotek nenasičenih mastnih kislin, teh pa je ravno toliko v

rastlinskih kot v živalskih maščobah.

Na tiskovni konferenci so udeleženci omenjenega kongresa povedali, da najnovejša statistika kaže, da je v Zahodni Nemčiji 35 % smrtnih primerov posledica arterioskleroze in bolezn, ki so z njo v zvezi, medtem ko v tej državi samo dva odstotka ljudi umre za tuberkulozo.

V ZDA to razmerje še bolj kaže na nevarnost arterioskleroze. Tam

odpade 48 odstotkov vseh smrti na posledice skleroze, na Danskem pa 40 odstotkov. Skleroza terja svoje žrtve predvsem v mestih. Ta bolezen pa se poslabša predvsem zavoljo mastne hrane.

Zanimivo je, da so med vojno ugotovili, da se je spriči slabše prehrane znižal odstotek smrti zaradi skleroze. Nasprotno pa se je v zadnjih letih, ko so se ljudje začeli spet »bolje« hraniti, to se pravi uživati več maščob, smrtnost zaradi skleroze vnovič povečala.

Iz tega bo laik lahko sam povzel koristen sklep, da je bolje jesti manj, predvsem manj mastnih jedi, kot streči teku in si tako kopati predčasni grob.

2500 let star zaklad

Ko je okopal svojo njivo, je neki bajtar v Sevilli udaril ob trd predmet. Ko je zatem z rokami oprezno razgrnil zemljo, je zagledal veliko, umetniško izdelano amforo, v kateri je bilo nekaj desetnih kilogramov zlatnikov, raznega dragocenega nakita in draguljev.

Arheologi sodijo, da gre za zaklad Argantoniosa, ki je vladal na jugu Spanije v šestem stoletju pred našim štetjem.

Bolnišnica pod zemljo

V New Jerseyu nameravajo zgraditi bolnišnico, katere glavni del bo pod zemljo. Tako bo baje bolniško osebje lahko učinkoviteje delalo. Operacijske dvorane, varnostne naprave, oddelki za hude bolnike, vse bo pod zemljo. Gre za »bolnišnico bodočnosti v vojni in miru« s 650 posteljami. Očitno je, da je ta načrt posledica vojne psihoze.

Takole si je zamislil neki ilustrator fantastičnih romanov vesmirske potnike, ki se poslavljajo od Lune in se bodo vsak čas vrnili na Zemljo, ki je z Meseca seveda videti kot polna luna

Pogledi so uprti v vesolje

Ob nedavni tretji izstrelitvi ameriške rakete z umetnim satelitom »Pionir«, ki naj bi dosegel Mesec, so se spet začele množiti domneve o tem, kako daleč je dan, ko bodo tudi ljudje krenili v vesolje. Londonski »Daily Express« je v tej zvezi objavil koledar, v katerem predvideva nadaljnje osvajanje vesolja. Koledar je takšen:

- 1958 — še nekaj ameriških, 1962 — Satelit, ki je krožil brčkone pa tudi sovjetskih raket okrog Meseca (brez človeka), se bo izstreljenih na Mesec, da bi zvedeli več o vesolju.
- 1959 — Izstreljeni bodo veliko večji sateliti. Nekateri bodo imeli posebne balone, da bi jih lažje videli. Satelite bodo poskusili spraviti nazaj na Zemljo.
- 1960 — Sateliti z instrumenti, ki bodo dajali podatke v vojaške namene, bodo krožili okrog Zemlje. Ljudje bodo leteli v raketah, na Zemljo pa se bodo vrnili s posebnimi padali.
- 1961 — Stroj, ki ga bo upravljal človek, bo dosegel hitrost 20 kilec milij na uro.
- 1962 — Satelit, ki je krožil okrog Meseca (brez človeka), se bo vrnil na Zemljo.
- 1964 — Poskusili bodo izstreliti satelit, v katerem bodo ljudje, in ga spraviti nazaj na Zemljo.
- 1965 — Vzletela bo prva raketa na atomski pogon, s tem pa bodo ustvarili tudi pogoje za plete na druge planete.
- 1968 — Raketa brez ljudi bo pristala na Mesecu, spet vzletela in se vrnila na Zemljo.
- 1975 — Človek bo skušal upravljati raketo, ki bo letela okrog Meseca.
- 1978 — Človek se bo naposled skušal izkrcati na Mesecu.

RIO PRESENEČENJE V SOBOTO!